Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

В лучності сила!

SVOBODA

Рік XVI. Ню Иорк, Четвер, 12-го Падолиста 1908. Число 46. Vol. XVI. New York, N. Y. Thursday, November 12, 1908. No. 46

КРАМОЛА У ГР. КАТ. ЦЕРКВІ в Америці і її причина.

(Конець).

В минулім числі „Свободи" я вказував на те, що еп. Ортинський зовсім не бавить ся в якусь сьвітську політику то що політиканства до церкви він не впровадив. Противно, наш Владика показав ся у своїй діяльности цілком безпартийним і на доказ його безпартийности я додам тут ще й се, що за його побуту в Америці приходять сюди так галицькі як і угорські сьвященики; що більше, він рукополагав вже навіть в Америці угро-руського питомця на сьвященика. Потім я розглядав ся за причинами нашої крамоли в духовім, надприроднім сьвіті тай, розуміеть ся, таких певних причин знайти там я не міг. А вкінці я натякнув на дійсну, властиву причину крамоли у американській гр. кат. церкві, яку то причину відкрило „Magyar Zaszlo" (ч. 36.) в статі під наголовком: „Чи не Фірцак одвічальний?" — І що ж ся статя говорить? Ось замітнійші її уступи передані дословно будь своїми словами:

„Одвічальність за сей сумний і для цілої вселенської церкви ганьбу наносячий стан" — в якім находить ся тепер наша церква в Америці — „хотів-би днесь кождий із себе скинути. А найбільше хотіли б се в Мункачеві, де, як пише Gor. kath. szemle", Юліян Фірцак (Firczak Gyula), тамошній гр. кат. епископ з цілого серця болїе над нинїшним анархістичним і нафтою смердячим положенем американської гр. кат. церкви. Но се вже за пізно...!

„Не пора жаліти над сим тепер, коли вже стріха хати горить... но сїй днесь вже розшалїлій анархії треба було загородити дорогу тоді, коли спромога до сего дана була Юліянови Фірцакови в імя його любови до угорської країни, в імя його не користолюбивого католицизма і в імя його християнської повинности як епископа зглядом другого епископа.

„Що ж, коли Юліян Фірцак не був мабуть тоді Мадяром, не був мабуть правдивим католиком і не мав тоді стільки любови зглядом свойого друга епископа, скільки могло вимагати від него стадо Ісуса Христа.

„А спромогу загородженя дороги (розумій: нинїшній анархії в гр. кат. церкві в Америці) мав він тоді, коли еп. Ортинський просив його з Америки, щоб сих сьвящеників, які е проводирами нинїшних буритєлів, візвав назад до старого краю як не способних до захорони правдивого католицизма в народі прибувшім сюди в Угорщини, а натомість щоб післав таких угорських сьвящеників, о яких вірі і вірности не могла-б сумніватись навіть сама мадярська влада, що дае Юліяну Фірцакови княжу платню. І що ж учинив тоді еп. Юліян Фірцак, який мае тут 43 гр. кат. сьвящеників між 61 угорськими гр. кат. сьвященикамм? Може взяв він під розвагу просьбу і арґументи рівного собі американського гр. кат. епископа? Може обурилось в нїм тоді мадярське серце і душа на серіозну скаргу свойого друга-епископа, що його сьвященики, чи радше скававши, свояки ославлені тут в Америці Апостоли панславізма (роз. москвофільства)? Може упімнув своїх кревняків сьвящеників, як се учинив два рази своїм циркуляром для візитатора о. Годобая? Або може візвав він обжалуваних нашим епископом своїх сьвящеників до оправданя непослух і всякі не даючі ся навіть описати річи, як се учинив був на скарги о. Андора Годобая?

„Де би там!

„В Мункачеві нічого не зділали. Но прецінь зділали щось. З епископської палати прийшла в Америку не тільки ціла низка обвинень (розумій: на еп. Ортинського), й но з Угорщини надійшли сюди і такі приватні, многонадійні поголоски, що в Мункачеві еп. Фірцак зовсім не числить ся з еп. Ортинським.

„Се значило тільки, що Юліян Фірцак, bacsi, шурин або сродник, — який давав цілі роки виховувати сина Павла Юріевича Жатковича за маленьку суму $80.00 і то в гр. кат. семинарі, який оплачуе мадярська королївська каса в тім часї, коли той самий Жаткович у своїм орґані в Америці напсював серце руського народа найбільшою, зьвірячою ненавистію проти Угорщини і на ріжних мітінґах панславістів (москвофілів) з піною на устах безчестив угорський народ і країну,— дав їм волю (лайснес) робити всьо, що хочуть, бо на се bacsi Іх Ексцеленція не погнїваються ся і нічого їм не зроблять...

„В Америці одже ви, супостати, маете свобідне поле! Через цілі столїтя до тепер був руський народ в своєю бесїдою найприроднїйшою тамою, щоб нас московський залив не знищив... но ви робіть свій бізнес і вщіплюйте в сей народ завзяту ненависть до мадярської країни тай працюйте над тим, щоб сей народ став ся радше схизматиком, як мав би він бути вірним епископови, післаному Римом!... Господин Ексцеленція не буде карати вас за гріхи проти сьв. Унії, яку приняли ваші батьки, як і не переслїдував Жатковича, що ширив між вами ненависть до Угорщини, но так його відзначив, як не відзначив ні одного з вас сьвящеників".

І не тільки, що Ексцеленція, Юліян Фірцак не кивне навіть пальцем на сї небувалі і нечувані лайдатства, які роблять тепер його свояки проти нашого Владики в Америці... вони мали навіть „дістати з Мункачева запевнене, що Господин Ексцеленція виробить у мадярської власти те, що з Риму пішлють другого гр. кат. епископа і то для 43 свояків Фірцака, як сповняють в Америці сьвященичу службу. Дійсно, колиб сї свояки не надіяли ся на Ексцеленцію bacsi-я, сидачого на епископськім тронї в Мункачеві, коли-б він дав їм бодай раз до зрозуміня, що він не лише для других сьвящеників, але й для своїх сродників хоче бути епископом, колиб побачило те сродство, що грожене схизмою вважаеть ся у него гріхом, колиб Фірцак заявив своїм сродникам, що йому не тільки не мило, коли сьвященики, його свояки, поважують ся ширити панславізм (москвофільство) між народом і на панславістичних мітінґах грати першу ролю, но колиб таких сьвящеників знав й покарати... дійсно, дійсно, тоді ніколи не бувби прийшов так сумний стан, в якім днесь опинила ся гр. кат. церква в Америці."

Далї закидае шановний автор згад. статї в Magyar Zaszlo Фірцаковим своякам, що вони ширять між народом соблазнь тому, бо явно голосять, що нагінка на еп. Ортинського походить з епископської палати в Мункачеві і що для них прийде до Америки Юліян Дрогобецький на епископа. Вони чванять ся, що даремно їх навіть суспендувалиб, бо вони як сродники Ексцеленції bacs-і на се ані на Рим не зважалиб. Вони лучать ся з коршмарами і підозрілими людьми до борби проти гр.-кат. епископа, а й не боять ся навіть чим раз то сьмілїйше грозити відорванем від Риму або переходом в російську схізму. Ну, і за те, як і взагалї за оплакане, невідрадне положене нашої церкви за Океаном „перед Богом і людьми едино Його Ексцеленція, Юліян Фірцак одвічальний".

І не тільки відомо епископови Фірцакови, що його свояки в Америці — се бунтовщики першої кляси, що вони сіють між угро руським народом вражду до угорської країни, що вони залицяють ся до православія будь-то відгрожують ся независимостію від Апостольської Столиці, но знае він також і те, „що одна часть його сьвящеників виреклась официяльною присягою вірноси угорському королеви, но проте він вважае їх не лиш мадярськими горожанами, але й узнае і представляе їх за таких сьвящеників, які мають в його діецезії повне право на пенсію..." Вкінці докоряе шан. автор епископови Фірцакови фарисейським патріотизмом, себ то удаваною любовію до мадярської країни, но се вже менше важне для нашої церкви в Америці і сего уступу я не буду тут наводити.

Так говорить Magyar Zaszlo. Я думаю, що зміст сеї статї е сам собою так ясний і зрозумілий, що додавати щось до него або обясняти його широко е річею зовсім злишньою.

Із наведених тут місць згаданої статї виходить як неоспоримий факт, що еп. Фірцак, нехтуючи своїм другом епископом Ортинським, потуряючи своїм сродникам в Америці і обіцюючи їм крижовацького Владику Юліяна Дрогобецького на епископа, понижив через те перед своїми кревняками еп. Ортинського і навчив їх маловажити собі його і не оглядатись на него і тим чином підорвав у них церковну дисціплїну, настроїв їх ворожо до нашого Владики, зродив в них буту, зарозумілість, сьмілість а й норовистість і став ся моральною причиною сеї плюгавої, безусловно некатолицької борби, яку його „сьвященики"-кревняки ведуть з безличним цинізмом вже цілий рік проти Архипастира гр. кат. церкви в Америці. Колиб так згадана статя: „Чи не Фірцак одвічальний?" появилась була у-перве в якійсь там „фонетическимъ жаргономъ" видаванїй ґазетї, так можнаб ще було сумнїватись о віродостойности її змісту; но ся статя побачила денне сьвітло на сторінках мадярської часописи, якої редактором е сьвященик чистого як слеза і незломного характера, який мае як найлїпші і найточнїйші інформації з краю і який незмірно бридить ся ложею і всяким падлютством. Що отже в сій статї сказано, е сьвята правда. А впрочім, розваж шановний читачу Свободи, чи можливо булоб се навіть помислити, що моглиб знайти ся такі гр. кат. сьвященики, які важились би ставити свою будучність на ризико і впускатись до так шаленої, завзятої, неймовірно-мерзенної і в католицькій церкві нечуваної боротьби проти свого будь як будь епископа, до якої загнали ся наші поганці, колиб вони не чули за собою плечей якогось могучого свого покровителя і заступника, що возьме їх на випадок якоїсь халепи в свою опіку і оборону і стане для них певним прибіжищем?... Чи миши можуть сьміло брикати тодї, коли чують, що кіт е в хатї?...

Та най буде як небудь, а я зверну ся словечком через море до Мункачева і класти му такі питаня: Чи не дивне і не дуже красне сьвітло кидае на еп. Фірцака ся прим. обставина, що він з'іґнорував нашого Владику, коли сей звертав ся до него з просьбою, щоб він (Фірцак) післав до Америки на місце теперішних крамольників сьвящеників порядних, примірних, правдиво-католицького духа? І коли вже еп. Фірцак не візвав своїх сьвящеників-киринників назад до Magyar Orszag-у, бо, припустім, не мав їх де в своїй діецезії відповідно примістити, так чому не завдав він собі бодай тільки труду, щоб провірити суть закидів роблених нашим Владикою його сьвященикам? Чи обжалуване його сьвящеників свояків не було обжалуванем тому, що воно походило від якогось там „ґаліціянського" епископа Ортинського? Чи сего Ор-

(Продовжене на стороні 5-ій.)

ПРИРОДНА МЕТОДА ЛЇЧЕНЯ

або

як потреба нам уложити житє, щоб устеречи ся перед ріжними недугами і заховати кріпке здоровлє.

Написав

ЕМАНУЇЛ ТЕОДОРОВИЧ.

(Дальше).

Виміна матерії. Житє. Здоровлє. Недуга.

Ціле наше істнованє, ціле житє людського орґанїзму полягає на безвпинній виміні матерії.

Що се значить виміна матерії?

Щоб ми могли се добре порозуміти, мусимо зважити, що існованє всеї природи, ціле житє-бутє сьвіта звіринного і ростинного є зависиме від певних правил, які точно означують круг діланя і призначенє кождого поодинокого существа. Так, як в суспільнім житю всеї людськости існують певні права, які нормують взаїмні відносини, так, як ми в щоденнім житю вимінюємо нашу працю на гріш, а сей знов на продукти, потрібні для нашого житя, так само діє ся і в природі де наслідком еї відвічних правил панує гармонійне діланє всіх сил природних, где всі существа, маючи своє специяльне призначенє, підпомагають себе взаїмно, даючи і беручи в заміну необходимі чинники для їх житя-бутя. А власне, се згідне співділанє всіх существ природних, се як раз виміна матерії, що становить істнованє всеї природи, що дає житє чоловікови, звірятам та ростинам.

Пригадаймо собі, що я сказав в попереднім роздїлї: чоловік вдихає кисень, який видихують ростини, а видихає двокис вугля, який знова вдихують в себе ростини. Що се? Не є се виміна матерії — себто кисню і двокису вугля — поміж чоловіком а ростинами?

Коли чоловік їсть або пє, то він сповняє сю чинність на се, щоб забрати з сеї поживи або напою такі їхні складові части, які для людського орґанїзму суть необходимі; рівночасно однак виділяє він зі себе непотрібні або просто шкідливі для нього чинники, які знова дають поживу і житє другим существам природи. Як бачите людський орґанїзм безустанно перероблює, перемінює і вимінює матерію на елементи, з яких зложена ціла природа.

Наслїдком сеї безустанної виміни матерії, повстає в нашім орґанїзмі певний рух, витворюють ся певні сили, як: теплота, електричність, маґнетизм і т. д., і власне ті сили взяті разом, становлять наше житє. Коротко: житє, се рух, який витворює ся наслїдком безустанної виміни матерії.

Позаяк отже житє людське полягає на безустанній виміні матерії, то кождий порозуміє, що чоловік є тогди здоровий, єсли виміна матерії відбуває ся у него цілком нормально. А діє ся воно тогди, єсли обставини і спосіб житя чоловіка суть природними. Иньшими словами: Здоровлє єсть то нормальна виміна матерії, полягаюча на природнім способі житя. А відворотно: Недуга, єсть то ненормальна (невистарчаюча) виміна матерії, спричинена фальшивими, неприродними житєвими обставинами.

Орґани виміни матерії.

Житє і здоровлє нашого орґанїзму залежить від належитого приниманя, переробленя і виділюваня матерії. Єсли одно з тих трох услівій бракує, тогди повстає т. зв. диспозиция (розположенє) до недуги. Щоби ті три чинности сповняти, орґанїзм наш має до сего відповідні орґани, котрі, сповняючи поодиноко своє специяльне призначенє, всі разом в як найкрасшій гармонії співділають. Ті орґани, укладаючи в певний систем, ділимо на:

1) Орґани, що принимають і перероблюють матерію на кров, с. є. орґани травленя і в части орґани віддихові;

2) Орґани, що розділюють матерію і спричиняють обіг крови, с. є. серце, жили, артерії, начиня волосковаті і лїмфатичні;

3) Орґани, що виділяють матерію (чистять кров) с. є. легкі, печїнка, селезїнка, орґани мочові кишки і шкіра.

а) Орґани, що принимають і перероблюють матерію.
(Орґани травленя).

Житє наше, се безустанний рух, се безустанна праця. А кождий знає, що всяка праця потягає за собою певну утрату сил, себто певний убуток матерії. Те саме дїєсь і з людським орґанїзмом, який наслідком невпинної праці підлягає безнастанно певній утраті матерії, котра безпроволочно мусить вирівнати ся, єсли орґанїзм має й на дальше сповняти правильно свої чинности. Се вирівнанє утрати нашої матерії відбуваєсь через їдженє і питє, а в части через віддиханє. Само собою зрозуміле, що страви і напої мусять складати ся з частей, які суть заразом частями складовими нашого орґанїзму, як білок (який має ріжнородні назви після того, в якій поживі находить ся, пр.: альбумін, леґумін); товщ; вуглеводні; мучина або крохмаль, цукор, декстрина, цельлюльоза, неорґанічні части складові, фосфор, вап, натрон, амоняк і т. д. Приміром: молоко, мясо, або стручкові ярини достарчають нашому орґанїзмови потрібного душня (азоту), хліб і всїлякі мучні страви вуглеводня, овочі і ярини: потрібні поживні соли.

Щоб однак всї ті висше згадані части складові страв і напоїв дістались до нашої крови, котрої задачею є достарчити орґанїзмови матеріялу до виміни матерії, до сего служать орґани травленя с. є. яма устна, жолудок і кишки, які роздроблюють і перероблюють поживу на части складові нашого орґанїзму. Сей процес травленя відбуває ся в слідуючій спосіб:

Сирі або зварені і відповідно приряджені страви дістають ся насамперед до ями устної, де при помочи зубів роздроблюєсь їх на дрібні части, обертаєсь язиком на всї сторони і змішуєсь їх зі слиною, котру виділяє болона слюзова ями устної. Се пережуванє страв єсть дуже важне, бо наслїдком сего не лише роздроблюєсь поживу і тим самим приспособлюєсь її під діланє соків жолудкових, але також перемішуєсь її зі слиною, котра вже в ямі устній доконує дуже важної переміни одного з головних складників нашої поживи с. є. мучини на декстрину, а відтак на цукор грозновий і наслїдком сеї переміни доперва є можливе, щоб сей, незвичайно важний складник людського орґанїзму, ввійшов до нашої крови. Та, на жаль, многі люде не звертають на се уваги і сей початковий процес травленя занедбують легкодушно. А треба знати, що майже половину всяких недуг жолудкових спричинює як раз се побіжне і невистарчаюче пережовуванє нашої поживи. Тому й не диво що тут в Америцї, де жажда скорого вбогаченя ся не дає чоловікови ні хвилї свобідної, щоб заспокоїти потребу їди і напою в відповідний спосіб і з належним спокоєм, где вирафінована шпекуляція фабриканта дає робітникови пів, а найбільше годину часу на обід, не диво, що в тім краю безприкладної шпекуляції і руху бизнесового, майже кождий хорує на жолудок, що внедовзї спричинює загальне винищенє орґанїзму, а тим самим робить чоловіка неспосібним до сповнюваня хотьби і найлекшої роботи.

Проте не легковажмо собі сего початкового травленя в ямі устній, но споживаймо страви спокійно і без поспіху, пережуваймо їх добре і запамятаймо собі раз на все, що: страви добре пережовані, вже на половину стравлені. А єсли тобі пів годину часу замало до спожитя твого обіду, то вже радше не докінчи єго, ніж мавбись проковтнути нероздроблену поживу, яка відтак лежить тобі предовго в жолудку, спричинюючи утяжливе тисненє болї і спрагу. Таж здоровлє чоловіка не залежить від того, що він їсть, але що він травить. А скоро проковтнену поживу не стравить і найздоровщий жолудок; вона вийде з тебе нестравлена і не принесе тобі жадної користи, а лише подразнить і ослабить твої орґани травленя, що й відібєсь на твоїм здоровлю скорше чи пізнійше.

(Далї буде).

Дмитро Андрейко.

Наші школи.

III.

Рід, шкільна молодіж, підручники, научні прибори наших шкіл.

Наші школи суть всї одноклясові, то є мішані. Можнаби їх хиба подїлити на школи з наукою цілоденною, південною, вечірньою, суботньою і пригодно-часовою, тай на школи о двох, трьох і чотирох степенях (відділах).

Школи з наукою виключно суботньою і пригодно часовою, не много варті; по таких, для браку часу, не много дитина навчити ся може. Школи з наукою цілоденною 4-ро степеневі, суть після моеї гадки вже найгірші, бо хотяй діти мають нагоду навчити ся і привикнути до рідньої мови, то знов пересидївши яких 4 або 5 лїт в наших школах, не об'учують ся язика анґлійського, ту необходимо потрібного, а хотяй опісля і впишуть ся до школи публичної, то все таки їх старий вік не одному перешкодить скінчити ту школу, а опісля і вищі, а тим самим дїпняти якого лїпшого становища, на котрім би міг і для народа свого дещо кориснійшого зробити. А то вельми важне.

Школи з наукою вечірньою вже лїпші, но ті шкідливі дуже для здоровля дітий. Але от що діє ся в них непрактиковане в сьвіті. Діти в 6-тім і 7-ім році житя учать ся по таких школах нараз двох язиків: в школї публичній анґлійського, а рівночасно вечером у нашій, язика матернього. Они тим чином не розвивають ся умно, а противно, сказатиб можна затуманюють ся, забивають ся. В тім самім нераз дни учити таку маленьку дитину знаків а, в, е, д, п, т, р, г, и, у, з иньшим виголосом в одній а з иньшим в другій школї, що цілком не педаґоґічне і в практиці шкільній незастосовуване, хиба тільки у нас. Так наука помішає ся дитині як горох з капустою, она мало що з того розбере, тай не мало намозолить ся, нім вкінци пізнасть тую ріжницю знаків і зачне з великою бідою писати і читати.

Або, чи можливе, аби дитину хотьби і старшу навчити можна поправно говорити і розуміти ясно в своїй рідній мові за дві навіть години денно, коли она по затим цілий день в школї і на вулиці чує тільки анґлійщину і тою тільки послугує ся. Признасьте, що в таких случаях надармо силують ся наші школи що зробити; їх праця пропадає без успіха...

А яке безголове з дітьми нашими по наших школах. На кождім степени науки побачити можна по всіх школах наших велику мішанину що до лїт і степеня умового розвою дітий. Одні бо вписують ся до нашої школи в 7 і 8 а другі в 9, 10 або і старшім віці; одні вписують ся в перших днях науки, иньші стягають ся коли ласка, через цілий рік; одні ходять до школи пильно і точно, другі десь колись, як на дворі слота або вимно; а є і такі, що появлять ся на початку раз або два, а потім аж при кінци року шкільного приходять на „попис“ тай по образок або книжочку, як нагороду своеї пильности.

І як думаете, шановні читачі, чи при таких обставинах можна всїх чого навчити? Чи має той нещасливий учитель кожду дитину осібно підготовляти? Чи може має він всїх залишити, а новозаписаного підучувати, аби не подибатись з закидом (нунераз і чим гіршим) зі сторони родичів? Чи може належить робити 10, 20 віддїлів, і кождий такий по яких тїлько 5 мінут учити? Справдї не один учитель тратить голову і дармо силує ся лиху зарадити. Поки таке буде, то з наших шкіл не много хісна. „З тої муки, но буде хлїба“.

Та неменше безголове з підручниками і реквізитами (приборами) науковими по наших школах. О підручниках споминав вже шановний автор „Учитель“, а я тільки додам, що я не надїюсь спасеня і від тих обіцяних підручників, бо ониб мусїли бути вготовлені якось дуже штудерно, аби вдоволили всї школи, та аби відповісти такій ріжнородности і мішанинї шкільних дітий. Се після моеї гадки і 20 лїтної учительської практики бачить ся неможливе. Не до підручника школи і дїти, я до дітий і шкіл підручники застосувати належать. Першеб треба упорядкувати якось теперішне шкільництво а відтак старати ся о відповідні підручники, а наразі вистануть в повні старокраєві.

В прочім не таке то і важне, бо не підручник учить дїти, але учитель.

Більше даесь відчути брак відповідних а необходимих приборів наукових по наших школах. Не всї наші люди дають охотно центи на закупно хотьби найпотрібнійших реквізитів шкільних. Діти приходять дуже часто без олївця, пера, таблички, кусника паперу і такі, не тільки що не користають в повні з науки, але учать ся лїнивства, та ще й з нудів перешкаджають і другим в науці. А хотяй і принесе школяр де що з собою, то нераз оно таке, що лучшеб і не приносив. Олївці ріжної краски, до мальованя, а не до писаня, та ще й незатесані, коротенькі, що і в пальцях годі тримати; пера з'ужиті, невідповідні до руки дитини, придатні радше до шкробаня паперу, як до калїґрафічного а хотьби тільки естетичного писаня, зошити з паперу лихого, без лїнїй, або з цілком не відповідним лінеаментом, на котрих дитина в поперек і повздовж таке пише, що ні само, ні найученнійший, навіть і через мікроскоп фільософ не розбере тих ґієроґлїфів.

Здає ся, що вистане того малюнку наших шкіл бо й менї самому вже обридло. Тож кінчу, а реасумуючи всьо дотеперішне о наших школах, виходить ясно, що такі школи, а жадні, то майже одно, та може лутше, як би їх не було. Такі школи не відповідають, не могуть навіть відповісти потребам наших дітий і нашого народа, такі школи не помагають нам в борбі з чужиною; при таких школах лиш мусимо винародовитись, мусимо яко народ загинути.

Хто знає що нам суджено... Але поки живем якимтаким народним житем, то не можемо на се так добровільно, без опозиції і борби дозволити, не сьміемо на се так байдужно і бездільно дивити ся тай „гнилою колодою“ безжурно — завмірати. Ми повинні як найенерґічнійше боротись проти тому великанови чужини, ми винні і крови не пожалувати за народ наш, за рідне слово, бо Оно від самого Бога! Ми не сьміем і не маем права хотьби чим найменьшим причинитись до погабели Того, инакше нас Бог осудить як самовбійців!

Ми, народ, боровім свого до послїдної каплї крови, боронім наших шкіл, бо школи, то наша будучність.

А коли вже сам Бог схоче таки забрати нам те, що Сам дав, тоді з чистим серцем, з спокійною совістю ляжем у могилу!

Еміґрація на Сибір.

В 20-ім числі „Поступа“ є надрукована статя під заголовком „Як собі помочи?“ Автор сьої статї завзиває усїх Русинів-Українцїв в Америцї брати свої манатки на плечі та їхати у Сибір. Про житє російське довело ся нам уже писати в попередних числах, тепер хотїло-б ся сказати також дещо і про еміґрацію на Сибір.

В „Поступі“ розказуеть ся, що у Сибіри російський уряд дає: „100 десятин даремної землї, кромі того зерно і всяке иньше насїнє; дає сей уряд і віз і плуг і борони і воли, одним словом, все що потрібне до ґаздівства“.

Як що прочитав я таке оповіданє про „сибірський рай“, то аж слинка потекла, так стало солодко. Біда, що солодко так лиш на папері, але хто сходив Сибір не на папері, але російськими желїзницями і пішки то сей знає як там солодко. В тих місцях куди правительство і послїдними роками звертала еміґрацію, то там еміґранти не лиш не находили нїяких „волів, вовів, бороків, насїня і т. д.“ але не найшли навіть кусничка хлїба, щоб з голоду не вмерти. Я маю письма одного лікаря, який живе поміж еміґрантами на Сибірі і в сих листах він пише, що уряд з переселенцями виправляє там страшні річи. Людий з Росії наїхало там богато, а народ самий бідний, хлїба у нього купить нїзащо. Помочі не подасть нїхто, крім товариства „красный крестъ“ (червоний хрест), з голоду кинула ся між людьми страшна недуга „черевний тиф“ та люди мруть тисячами. „Тепер ми — пише сей лїкар — будуємо сирітський приют для тих дїтей що стали круглими сиротами, бо їх родичі-еміґранти померли з голоду“. „Се все суть наслїдки полїтики російського уряду“ — кінчає він один з листів.

Та якже — спитаете — з волами та плугами? Не вжеж се все брехня, що писав „Поступ“. Воно і так є, бо „Поступ“ вельми пробрехав ся описуючи опіку російського уряду над поселенцями. Ся опіка російського уряду щиро виглядає, але на папери, а на

дїлї се є чисте циганьство. З волами та плугами для сибірських переселенцїв стало ся саме таке, що і приміром з законом о ви дачі пенсії для учителів народніх шкіл. Щоб заманити учителів за Кавказ був виданий закон, що учителї там мають діставати пенсію по 20 літах служби. Для сего відтягали і з їх пенсії підчас їх служби щоб зібрати потрібний капітал на емеритуру для них, коли то вони вислужать тих 20 літ. Але як наспів час, коли то після закону треба було дати сим учителям емеритуру, а тут по грошах і слід застиг. Ріжні там вдови всіляких Царсько-Сельських служак, понаїздивших ся в царицями з Німеччини мають пенсію, о для учителів є дуля. Вони не можуть ся добити сього, що самі з своїх гроший зложили. В мішав ся в се діло один прихильний учителям грузинський князь і поїхав побалакати об сьому ділу з попечителем кавказького учебного округа. А знаете, що йому сказав попечитель? — „Правда, такий закон є, а але не було еще ні одного случая, шоб уряд його держав ся. Закон сей не практикує ся і тому учителям не мож подати ніякої помочи“.

Після сьої „щирої“ бесіди князь поїхав в Петербург до міністра і згадав йому про закон тикаючий ся пенсій учителів. Мінїстер, слово в слово точно так саме йому відповів як і попечитель: „Закон є, але на папери; — зін не практикує ся“.

Те саме стало ся і з „волами“. — Закон такий щоб помагати поселенцям є, але тільки на папери. В практиці ні разу еще його не застосовано“. Сей закон видав еще покійний цар Александер III. А чому він не переводить ся в практиці? Сьому причин богато.

Усі російські царі вийшли з шляхти а не з під мужицької стріхи і окружені вони шляхтою а не мужиками. А цар Александер III. був найщирійший заступник шляхти. Він дуже жалів над шляхтою, що ся мусіла випустити селян з кріпацтва (паньщини) та старав ся всіми силами сій шляхті допомогти. Він видав цілий ряд законів — указів і приказів в користь шляхти. І в сей сам час, наколи було видано закон про поміч переселенцям, видано було також цілий ряд законів о помочи шляхті. Тут були укази і о шляхотськім банку, о видачі підмог шляхотськам вдовицям і сиротам, о ріжних шляхотських іститутах і т. д. і т. д. На се все потрібно було споро гроша та і царське правительство його не щадило. Царські укази були точно і чудово сповнені. Ні один закон виданий для блага „вірноподданих і любезних царському серцю дворян“ не пішов лежати під сукно на столиках урядників. Але за сими дворянськими законами не було часу подумати про закони мужицькі, про поміч поселенцям на Сибірі. А коли навіть і часом дістав хто яку поміч, то завсігди лиш заможний, богатий мужик, а ніколи біднага.

Як що не щиро випов нав ся начальством закон о помочі сибірським переселенцям, то за се з великим усердієм практикував ся другий закон, який боронив селянам їхати на Сибір. А вийшов сей указ по тій причині.

Ще за царйованя тогож Александра III. підняла ся серед люду хвиля еміґрації на Сибір. Майже цілими селами мужики спродавали свою худобу, свою землю і їхали в Сибір без усякої помочи від царського уряду. Поміщика шляхта сього дуже злякала ся. Вони преціньж самі за плугом ніколи не ходили, ніколи коси в руках не мали але тільки мужики все на них робили. А тепер як мужики стануть мандрувати на Сибір, то що з ними буде? Ті що лишать ся, будуть оброблювати свою землю, робітника на панськім ста не меньше та і сї схотять більшу плату. І ось налякані поміщики наробили через своїх людий крику в Петербурзї, що се буде для них велике лихо, коли дати мужикам волю переселювати ся на Сибір. З Петербургу в сюж хвилю прийшов указ, щоб ніхто не важив ся їхати в Сибір без волї уряду. На се треба було дістати дозвіл від земського начальства, де служили самі поміщики. А сї вже знали як повернути справою, щоб для панів вийшла користь і з того зробило ся таке, що закон про свобідне переселене на Сибір в практиці був забороненний.

І по причині сьої політики уряду стало ся таке, що зі всїх усюдів притиснені селяни стали „викурювати“ поміщиків з їх фільварків а їхню землю забирати.

І знов в поміч поміщикам прийшов царський уряд. Впали на селян тисячні кари: карательні експедиції козаків, мужиків пороли до смерти різґами і нагайками та накладали великанські грошеві кари.

Але такий бунт зразу такой заставив і панів і уряд змінити політику. І тепер, як мужики стали домагати ся землї, то правительство і пани стали їх переконувати, що для них є доволї землї на Сибірі. Мужики підчас революції на се відповідали, що коли на Сибір вишле ся панів, то се буде дешевше коштувати уряд, бо панів є в 1000 раз менче. Навіть і всї кошта такого переселення панів поміщиків хотіли хлопи покрити зі свойого кармана. (Се сказав в 1-ій Думі депутат від саратовських мужиків, Аникін).

Царське правительство силою оружія на сей раз втихомирило бунти селян. І мужики опять почали їхати в Сибір і ся еміґрація особенно збільшила ся в послїдному роцї. З ріжних ґуберній виїхало до мілїона людий. Начальство тепер вже їм не боронило переселяти ся, та навіть нарізало з державних і захвачених царською родиною земель на Сибірі тисячі участників. За сї послідні землї держава мусить заплатити царській фамілії кільканайцять мілїонів рублів. І сї нарізи дають вправдї пареселенцям безплатно, але вони не мають „по 100 десятин“ лиш найбільше до 15 десятин. Дворянам тілько дають 150 до 300 десятин, але не селянам. Сього ніколи не було. Можливо, що „Поступ“ закликає на Сибір не простих мужиків, але шляхту, то тоді він пише правду про 100 десятин. Але що тикає ся мужиків, то як бачите, царський уряд для них не такий щедрий.

Під сю пору ті нарізи землї для мужиків еще меньші, бо і свобідних земель пригожих для хлібороба стало на Сибіри також обмаль. Найлутші землї там уже давно заселені. Другі ж місця, які б можна ужити під плуг, покриті ще густими, непроходними лїсами, яких, землеміри ще не виміряли і не подїлили. А також щоб з такого лїса добути яку десятину під засів, рівнож буде се стояти великанських трудів і коштів. Доріг в таких місцях ніяких нема. Дерево з лїса спродати нікуда. І тим переселенцам, котрим прийшло ся опинити в таких місцях нїчого не заставало ся робити, як вмирати в голоду, або, як мали які гроші, вертати ся домів. Так вони і роблять. Одні мруть з голоду лишаючи малих дітей круглими сиротами, а другі з великим трудом вертають ся домів. Російські часописи пишуть що послїдними місяцами в двое більше вертає з Сибіру, як їде туди.

Коли б так російські власти дбали троха більше за мужиків, то сего моглоби не бути. Коли-б передше не були заборонювали мужикам переселювати ся в Сибір, тай як би справдї їм допомагано „волами та плугами“, то тепер переселенцям не приходило б ся терпіти стільки мук та лишати ся здоровля і житя з голоду. Сибір була б ся заселювала постепенно, не було-б переселенчого напору, який трудно улаштувати тому російському урядови, який розтративши народні гроші на шляхту не має тепер і копійки не то щоб доставити переселенцям насіння, волів та плугів, але хотьби і хлїба на прожиток. З тих самих причин і сей лїкар, про якого я говорив з початку каже, що „весь ужас, всї ті муки, які терплять сибірські переселенці є тільки результатом царської політики“.

Л. Герус
посол до 2-ої російської Думи

Еміґрація за 1907 рік.

Державне еміґраційне бюро оголосило цікаву статистику за 1907 рік. Статистика ся подає кілько людий і якої народности прибуло з ріжних країв до Злуч Держав та який між ними процент неграмотних. Числа сї подані з минувшого року.

Італїйцї (півн. і полудн.) 294.061 з того неграмотні 123 544.

Жиди 149 182 негр. 31.885

Поляки 138.033 неграм. 49.842.

Нїмцї 92.936 негр. 5.310.

Скандинавці 53 452 негр. 475.

Анґлїки 51.126 неграм. 536.

Угри 50.071 негр. 5.770.

Хорвати і Словенцї 47.826 негр. 16.721.

Греки 46.273 негр. 13.883.

Ірляндцї 33.705 неграм. 713.

Японцї 30.824 неграм. 9.654.

Литовцї 25.884 неграм. 14.256.

Серби і Болгари 24.174 негр. 11.998.

Русини 24.031 неграм. 12.930.

Росіяни 16.807 неграм. 6 998.

Фінляндцї 14.860 неграм. 351.

Чехи і Моравці 13.554 негр. 215.

Загальне число приселенців до „обіцяного краю“ в р. 1907 виносить 1,106.-782 з чого 304.090 неграмотних, майже 25 процент.

Розкладаючи сей процент на поодинокі народности, вийде ось що:

На кождих 100 людий є неграмотних: Литовців 55, Греків 55, Русинів 54, Італійців полудн. 50, Сербів і Болгар 50, Росіян 46.6, Хорватів і Словенців 34.3, Поляків 33.7, Жидів 21.3, Угрів 14, Нїмців 6, Японців 3.3, Чехів 1.5, Італїйців півн. 1.5, Анґлійців 1.3 а Скандинавців 1 на кождих 176.

Загально виходить на 100 людий 26 неграмотних.

У нас звичайно не так як у других народів — неграмотних більше як половина. Перевисшають нас вправдї Литовцї та Греки одним процентом, але се для нас зовсім не потіха.

Числа сї, особливо що до еміґрантів Русинів, не є так дуже точні, бо часто записують Русинів з Галичини за Поляків, з Росії за Москалів а з Угорщини за Угрів, на що наші люди повинні звертати увагу.

Е. Ґ.

НА ЗАГАЛЬНЕ БАЖАНЄ ДРУГИЙ РАЗ.
„СВЕКРУХА“

Театральне Представлене, комедія в 3-х діях А Лопатиньского устроюють бр. сьв. Володимира і Нюйорський Боян, в суботу дня 21-го листопада с. р. в Manhattan Lyceum, 66-68 E. 4 str. New York, N. Y. — Особи: Іван Кушнїр, мол. ґазда: п. І. Заплатинський. Анна, його жінка: п. Т. Шпільфоґель. Горпина Баландиха, її мати: п. Мельник. Петро, син Горпини, пар.: п. Драган. Доня, вихов. Кушнїрів: п. Шпільфоґель. Амбровій Зацїравський, писар: п. В. Лазаревич. Грвнько Ронґуш, ґазда: п. М. Нижникевич. — Річ діє ся в хаті Кушнірів в нашім часї. — Режисер, управитель музики і хору п. М. Гундич. Орхестра п. Г. Смоленського. Цїна крісел: 1-шо рядні по 75 цнт., 2 го рядні по 50 цнт., 3-то рядні по 35 цнт., місця стоячі по 25 цнт. — Початок точно о год. 7.50 вечером. По представленю Баль і „почта любови.“ — Усїх Нюйорських і позамісцевих Русинів і Русинок просить ся о численну участь.

(46 47) КОМІТЕТ.

КОГУСКИЙ БАЛЬ.

Дня 14-го листопада н. с. в сю суботу відбуде ся Великий Баль в Когус на дохід церкви за старанєм тутешного брацтва Сестричного Преосьв. Д. Марії в просторій, красній гали над почтою.

Гей молодцї і кавалїри з Вест і Савт Трой, Амстердам, Геркімер і околиці! Хочете перед постом добре забавити ся, прийдьте на наш баль, до Когус, а певно не пожалуєте. Побачите сотки гарних, когуских дївчат, а як котра кому впаде до вподоби, то кожда не від того, щоб по Різдві не стати і під вінець.

Підчас балю відбуде ся дуже інтересна фантова льотерія. Можна буде виграти ріжні красні річи, треба лиш мати троха щастя.

Всї чесні брацтва сусїдні запрошуе щиро-сердечно.

Вступ 25 цнт. Дохід на церков.

Комітет балевий.

ПОЗІР РУСИНИ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ НА ҐРІНПОЙНТ!

Перший Баль устроює тов. „Дністер“ дня 14 го с. м. в гали: „The Greenpoint Palace Hall“ 192 Greene str., Brooklyn, (Greenpoint). Початок о год. 8-ій вечер. Вступ 25 цнт. На бали буде принимати ся нових членів до товариства і до Р. Н. Союза без вступного. О численну участь просить

КОМІТЕТ.

Виказ членів Р. Н. С. за місяць Жовтня 1908 р.

Відділ	На цїле посмерт.	На пол. посмерт.	Дїти	Відділ	На цїле посмерт.	На пол. посмерт.	Дїти
1	285	8	47	104	114	5	28
2	58	—	2	105	7	10	2
3	223	8	30	106	48	28	2
4	85	4	19	107	44	9	13
5	75	—	8	108	57	17	5
6	87	—	2	109	34	1	2
7	144	5	30	110	27	—	—
8	41	1	31	111	7	9	—
9	67	—	21	112	7	5	3
10	90	7	35	113	29	—	—
11	28	—	8	114	47	—	—
12	80	3	7	115	30	—	—
13	26	1	5	116	12	2	1
14	79	20	20	117	24	4	1
15	32	—	—	118	6	6	—
16	208	3	16	119	33	—	—
17	21	—	—	120	50	—	10
18	29	—	15	121	149	1	86
19	73	7	40	122	46	3	—
20	64	4	11	123	140	17	8
21	16	—	4	124	30	17	—
22	3	—	—	125	—	23	—
23	40	—	7	126	29	—	2
24	19	1	2	127	13	—	1
25	51	3	3	128	13	1	4
26	39	—	2	129	47	—	10
27	49	7	33	130	17	6	2
28	122	24	13	131	4	—	—
29	28	2	20	132	32	4	11
30	82	8	16	133	7	2	1
31	38	—	—	134	34	—	—
32	49	—	6	135	94	—	—
33	199	5	101	136	21	1	2
34	18	—	—	137	10	—	—
35	37	—	5	138	6	3	—
36	36	—	18	139	25	—	—
37	41	—	17	140	41	—	5
38	75	4	13	141	13	2	—
39	43	5	5	142	10	27	—
40	122	5	13	143	42	—	—
41	36	5	—	144	13	14	12
42	52	7	39	145	21	—	—
43	35	—	10	146	14	—	—
44	10	1	—	147	21	—	7
45	39	8	10	148	23	1	—
46	169	1	44	149	15	—	—
47	54	1	7	150	12	—	—
48	110	10	8	151	—	10	—
49	15	—	—	152	40	—	—
50	11	1	—	153	14	3	—
51	36	1	—	154	33	—	—
52	43	3	—	155	11	9	—
53	212	20	58	156	6	—	2
54	11	4	1	157	31	3	4
55	83	4	12	158	26	1	—
56	34	1	5	159	21	7	—
57	20	—	—	160	18	6	—
58	113	7	37	161	17	—	—
59	23	5	5	162	11	4	—
60	1	8	6	163	20	1	—
61	76	—	2	164	13	5	—
62	70	1	19	165	27	4	—
63	77	—	8	166	49	—	—
64	5	—	—	167	15	4	—
65	60	3	8	168	12	4	—
66	34	6	3	169	29	1	1
67	138	1	9	170	13	11	—
68	15	1	13	171	3	6	—
69	30	3	2	172	9	—	2
70	38	48	9	173	20	2	—
71	23	—	—	174	26	—	—
72	56	—	26	175	9	—	—
73	8	2	3	176	9	—	—
74	18	—	—	177	6	—	—
75	28	—	1	178	5	5	—
76	16	5	1	179	26	—	—
77	18	—	—	180	15		—
78	164	2	2	181	15	—	—
79	21	1	—	182	13	3	—
80	61	—	—	183	16	5	—
81	22	—	12	184	36	—	—
82	107	—	17	185	46	—	—
83	5	8	4	186	30	—	—
84	58	—	—	187	8	14	—
85	162	2	11	188	14	5	—
86	58	—	1	189	28	—	—
87	17	1	9	190	14	32	—
88	8	2	3	191	38	—	—
89	17	—	—	192	11	6	—
90	21	1	2	193	15	—	—
91	42	14	1	194	8	12	—
92	77	37	—	195	15	—	—
93	18	—	—	196	53	—	—
94	37	14	1	197	28	3	—
95	49	8	—	198	38	19	—
96	56	18	15	199	19	5	—
97	10	1	3	200	11	6	—
98	29	2	8	201	16	1	—
99	64	30	5	202	9	35	—
100	14	5	—	203	1	47	—
101	—	9	—	204	3	18	—
102	68	1	2	205	28	16	—
103	14	—	—	206	15	—	—
				Разом	8505	978	1294

Всїх членів в „Союзї“ було при кінци Жовтня 1908 року 10.777.

Т. Лабовский,
гол. рекорд. секретар.

„SVOBODA"
(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly
published every Thursday at
184 Hudson St., New York, N. Y.

Published by
Little Russian Nat'l Union of America.

Rev. P. Poniatyshyn,
Superintendent.
411 Washington Ave.,
Elizabeth, N. J.

Anth. Curkowskyj, editor.
184 Hudson Str., New York.

K. Kirczow, manager.
184 Hudson Str., New York.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21, 1906 at the Post office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода"

часопись для руского народа в Америцї і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тиждня в четвер і коштує:
в Америцї на 12 місяців...$2.00
до стар. краю на 12 місяців $2.00
в Америцї на 6 місяців.....$1.00

Оплачувати ґазету треба все-гда з гори.

Гроші треба посилати в реґістрованім листї, або через експресовий, або почтовий money order (моні ордер). Money order, то є карточку, котру дістанете від почтара або аґента на експресовім офисї, пішліть нам, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес:
„SVOBODA"
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телєфон 7074 Spring.

Хто хоче, щоби єго адрес змінити мусить подати нам, крім нового, також свій старий адрес.

О. Каминський, войовничий член з чорної ліґи А. Р „Вѣстника" арештований.

Він мірить з револьверу до полісмена.

Отсим повідомляемо загал, про події у нашім місті, в Ню-Александрії, Па.

Парохія наша складаесь, а взглядно складала ся з двох церков а то: в Ню-Александрії (матерна церков) і в Hannastown, Pa. (дочерна церков). Добре все було так довго, як довго о. Лучечко, бувший наш сьвященник тримав все в желїзних руках, дбаючи про порядок, і не зважаючи навіть на свое здоровле. Сам ходив по колекті з одним чоловіком і нїчо його не стримувало, нї дощ, нї буря. На першім місци у нього було добро церкви. І ось він полишив нас, як отець дїти. Ми його попращали в болем серця, бо бачилисьмо, що його цїлею була права дорога, що нею він нас провадив.

Спитаете неоден може, чому о. Лучечко опустив нас? От прошу послухайте! В тім часі, коли о. Лучечко був нашим сьвященником, предсїдателем церковного уряду був нікий Васильчак, котрому забагло ся урядити баль, гейби церковний.

Бувший наш сьвященник, о. Лучечко, прочуваючи що то до нїчого роброго не допровадить, заказав продавати на згаданім бали всякі алькоголїчні напої.

Однакож сей Васильчак не услухав рад сьвященника, і дійсно прийшло на бали до авантур. Кількох Італїянців прибувших на той баль, казав Васильчак арештувати без всяких причин, а ще до того, як кажуть люде, мав до них витягати револьвер.

Італїянців відпроваджено до Greensburg-у і назначено день розправи. Але тимчасово Італїянцї також шукали оборони проти напасти і внесли скаргу на Васильчака за продажу острих напоїв на бали.

Васильчак довідавшись о тім від аґента в Greensburg сей час пристав на полагоду справи і зобовязав ся заплатити кошта арештованя. До того потребував $40.00 котрі то гроші забравши з церковної каси ужив на свою потребу.

Минають днї, тижнї, та і конець місяця, приходить час оголосити людям стан каси, так як що місяця бувало, сьвященник взиває Васильчака і питаесь що з грішми, чи зверне їх тепер чи пізнїйше, но Васильчак запротестував проти звернення грошей, та сказав, що то був баль на дохід церковний, тому церков повинна заплатити і за його вибрик.

Тепер о. Лучечко оголосив стан каси в зазначенем, що $40.00 есть у Васильчака, які то гроші він забрав на покрите коштів свого вибрику.

Настало загальне невдоволене, а що як раз зближав ся церковний річний мітинґ, проте скинено Васильчака з уряду предсїдателя а вибрано новий уряд.

Тепер начав Васильчак киринити. Зібрав кількох людий, між котрих вмішав таких що анї о нїчім не знали, анї не хочуть знати, з'орґанїзував братство ч. 502 в Соединеню і став предсїдателем того новоз'орґанїзованого братства, а дяк Овсак заняв місце секретаря.

Додати треба, що на річнім мітинґу усунено і дяка Овсака з дяківства в New Alexandria, Pa.

Васильчакови не було се на руку, що його скинено з предсїдателя церковного; проте оголосив, що він не узнае нововибраного уряду, тільки він (Васильчак), як був предсїдателем так і зістае на дальше.

Однак ми не приняли того до відомости і уважали як пусте кидане горохом о стїну.

З хвилею, коли о. Лучечко від'їхав від нас, начав крутитись кантор Овсак. Він звязав ся з Васильчаком і о. А. Каминським тай урадили таке щоби о. Каминський осів в Greensburg — а з Greensburg буде їздити до нас, до Jamison N. 2 і до Травґер. Ся гадка була для о. Каминського водою на його млин.

New Alexandria і Jamison N. 2. була се одна парохія проте ми мали і спільно уряджене помешкане для сьвященика.

Зачались тепер візити о. Каминського в New Alexandria, але ми сейчас заповіли йому, що ми нехочемо і говорити з таким сьвящеником, як о. Каминський і нехай не входить в нашу церков.

Що тепер робить ся? До висше згаданої трійки прилучае ся четвертий, нїкий Gergely, предсїдатель з Jamison N. 2, та приїзджае до нас з жаданем, що они хочуть сплатити нашу половину уряджения а відтак заберуть всьо до Greensburg для о. Каминського. Ми пристали радо на те, бо гадалисьмо, що чей раз відчепить ся нас о. Каминський. Председа Gergely вручив нам чек за нашу половину на $263.07 а що справа тота діяла ся у того самого скваера, що нам церков будував, то ми маючи ще довг за будову церкви сей час вручили сей чек скваерови. Сваер зканцелював чек на другий день в New Alexandria National Bank і гадалось, що все буде вже добре.

Но не так дїло склалось.

Чек сей був виставлений на Greensburg-ський Bank, та наколи New Alexan-дрійський банк запитав ся в Greensburg чи е там гроші на імя Овсака (бо чек був підписаний Овсаком) получив відповідь, що чек сей е фальшивий. Bank New Alexandr-ийський зажадав звороту грошей від скваера, а сьваер вислав констабля з „Warrantom" під зарукою $300.00 до Mr. Gergely, председи в Jamison, Pa.

В такий спосіб опусти хотїли у нас вициганити уряджене помешканя! Як та справа скінчить ся, донесемо пізнїйше.

Тепер вертаемо до о. Каминського.

Ми гадали, що будемо мати спокій з о. Каминським, тим більше, що ми New Alexandri-йцї злучили ся з Травґером і маемо свого сьвященика в особі о. Пастелїя. Тимчасом о. Каминський як пхавсь, так і дальше пхаесь. Щоби тому положити конець, ми прибили одної недїлї „Trespass" на дверех церковних. О. Каминський приїхав оглянув „Trespass" і просив щоби його тільки пустити по сьв. Тайни, бо Васильчак смертельно захорів. На се ми зізволили. Наколи однак повернув назад з сьв. Тайнами просили ми його, щоби сьв. Тайни зложив в свое місце, та щоби не зачинав відправляти служби. Се прирік нам о. Каминський, але помимо того приреченя вмісто опустити церков, розпочав проповідь підбурюючи проти нашого епископа.

По скінченю, відїхав, но не надовго. В тиждни лучивсь похорєн. Ми завізвали нашого сьвященика о. Пастелїя. О. Каминський непризиваний приїхав та кож.

Прийшла недїля. Ми опросили кілька братств, бо власно мав нам о. Пастелїй посьвятити 2 хоругви. Но що за диво сталось!

Ми побачили в недїлю рано що в церкві місто 2 хоругов есть тільки одна, бо ночею хтось хоругов украв.

Ми посьвятили позісталу одну, з великим торжеством. О. Пастелїй своею проповідею зворушив нарід до глубини серця так, що аж слези закрутились в очах, напятнував безбожне поступоване тих відступників, та візвав нас до взаїмної любви та горячої молитви за тих, що зійшли з правої дороги.

О. Пастилїй не налякав ся того, що Васильчак написав до нього лист, що если він важить ся приїхати до нас до церкви, то буде так його (о. Пас.) як і нас всіх — стріляти і ножами рїзати. Лист сей лежить і на жадане можемо опубликувати дословно; кромі сего сей лист переведений на анґлїйське і затверджений через „Notary Public" становить акт судовий.

Але вертаймо дальше до о. Каминського:

В понедїлок, дня 2-го т. м. мав знова приїхати о. Каминський до нашої церкви. Щоби до того не допустити ми взяли „Trespass" писаний скваером і дали його вже полїсменови щоби сей вручив його о. Каминському. „Trespass" був того змісту: Заказуе ся о. Каминському вступу на землю церковну, вступу в двері церковні, відправляня в тійже Богослужень, з тої причини, що церков ся належить під управу гр. кат. Епископа С. С. Ортинського в Philadelphia, Pa.

О. Каминський перечитавши сей заказ накинув ся на полїсмена, а ввійшовши на сходи церковні, зачав кричати, і схилившись витяг револьвер і стоячому на публичній дорозї полїсменови зачав грозити, що буде всїх стріляти, хто лиш стане йому на перешкодї. **Відтворив двері і пішов до церкви сповняти св. Тайни з револьвером в руцї.**

Булоб тут прийшло до великого нещастя, але як раз надійшов на се наш руський аґент та повстримав полїсмена від дальших кроків. Удались оба на скваер офіс, де діставши від властей інформацiї, парохія виделеґовала одного чоловіка враз з полїсменом до Greensburg, где обжаловано о. Каминського подвійно: парохія за вступ силою до церкви і за зломане Trespass-у, а полїсмен за ужите револьвера в цїли застрілення чи то его чи кого другого.

На суботу визначено розправу. Як закінчить ся донесемо.

(Печать).

Уряд парохіяльний:
Александер Кріль, предс.
Стефан Якимець, секрет.

Відповідь п. М. Ганчинови.

Ся сумна подія, що пок. М. Бовтун, бувший дякоучитель в Мекіспорт, Па. скінчив самоубийством (він отроїв ся) дала п. Ганчинови, дяко-учителеви в Брадок, Па. привід до оскарженя мене в 39-тім н-рі „Ам. Русского Вѣстника" в слїдуючих „провинах": 1) що я був ворогом самоубійника за для сеї нїби-то причини, бо він був противний, щоб церковне майно гр. кат. громади в Мекіспорт, Па. передати в законну опіку гр.-кат. Епископови, 2) що я ненавидїв сего нещасного самоубійника за те, бо він не хотїв бути моїм приватним слугою, 3) що я поступив собі немилосерно з його вдовою, 4) що я не добрий сьвященик, бо цїлий рік я нїби то „держалъ кортешски агитачны проповѣди въ интересѣ персоновъ"...

Хоч я держу ся сеї старої засади, що про умерших треба лиш добре говорити (de mortuis nil nisi bene), в сїм одначе випадку визваний п. Ганчином я мушу за для киненого на мене підозріня відступити від сего правила і бодай трошки осьвітлити особу згаданого самоубійника.

1) Пок. М. Бовтун був чоловіком дуже неспокійної і незгідної вдачі; мало е таких людей, з котрими він не посварив ся, не задер ся, котрих він не збесчестив. В Мекіспорт-ї майже нїхто його не любив. Крім сего був він налоговим піяком і нераз приходив навіть до церкви в нетверезім станї. Свої доходи марнував, валяючись від рана до півночи по коршмах. Його легкодушність була так велика, що він завсїгди не дбав про свою жену і нїчого не давав її на удержане і ся жена-небога мусїла сяк-так годувати і одївати себе і 5 бідних, опущених дїточок... Віри не мав він жадної і через більше лїт він не приступив до сьв. сповіди, яку вважав за непотрібну. Для него нїчо не було сьвятим. В коршмах безчестив він сьв. евангеліе, престол, церкву і вірних людий такими страшними і гидкими словами, що до друку вони нїяк не надають ся... В своїм листї, написанім в остатній хвили перед самоубійством, він каже „что иде попозирати ци лѣпше тамъ на другомъ свѣтѣ, чи горше — якъ туй". Сї іронїчні слова написані перед самою смертїю вказують, здаеть ся менї, найлїпше, що нещасний самоубійник був без віри. І що я не хотїв хоронити його по християнськи, то се учинив я вовсїм після церковного закона, який говорить, що самоубійники, не позбавлені в часї самоубийства розуму, е виключені від християнського похорону [1]). А щоб пок. М. Бовтун був при нездорових змислах в часї, коли троїв ся сего чейже нїхто не скаже...

Впрочім, які-то „справедливі" сї люде і сьвідки, які перед Вами п. Ганчин, сьвідчили, буде ясно хочби із сего, що ті самі люде і сьвідки хотїли ще перед 3 ма роками виповісти нещасному самоубійникови місце дякоучителя в Мекіспорт, Па. — Ми всї тут добре знаеме, а й знае про те і його бідна вдова і самі ті справедливі сьвідки, що склонило пок. М. Вовтуна до такого очайдушного учинку. Писати про те я тут не можу, а лише зазначу, що небіщик шукав прибіжища під землею від ганьби, а й від тюрми — і ось між иньшими причина, чому він наложив на себе руку.

Що пок. М. Бовтун був противний передачі церковного майна в законну опіку представителеви і зверхникови нашої церкви в Америцї — се правда, но за те я нїколи його не переслїдував. Він слухав „чорної лїґи" від „Соединенія Гр. Кафт. Русскихъ Братствъ", до котрої належав, а не законів церкви. Я говорив йому нераз, що він може собі мати якелиш хоче особисте переконане; я заказував йому лише бунтувати народ — і на се я яко сьвященик мав цїлковите право.

2) Що дотикае моеї ненависти зглядом покійника, то — чи вірить се п. Ганчин і його протектор г. Павелъ Юріевичь Жатковичь, чи нї — я був його першим приятелем; я все заступав ся за ним і просив людий, щоб за-для його бідної жени і невинних дїтей йому терпіли і не виповідали місця. Щоб відбирати йому хлїб, менї нїколи не приходило навіть до голови. Чого я від него жадав, то лиш сего, щоб церкву держав чисто, бо, коли в церкві буде нехлюйство, парафія стягне йому $5.00 з місячної платнї і заплатить сему, хто підійметь ся чистити церкву. Се е факт, а всї Ваші „справедливыи свидѣтельства" — се скрайні брехнї.

Так само брехнею е, щоб я вимагав коли від нещасного самоубійника якоїсь послуги для себе; я нїколи не жадав від него навіть склянки води і не жадаю від дякоучителів нїяких послуг.

3. Щоб я поступав собі немилосерно з бідною вдовицею по пок. М, Бовтун, то се вже не брехня, але таки справдїшна злоба. Правда, не е се по християнськи хвалитись добрими дїлами, які я оказав вдовици, но се можу сказати, що коли щей нїхто не знав, що сталось з її мужом, я вже її відвідав. А коли найшов ся нещасний, я також був у неї і пізнїйше я її сповідав і причащав, но анї разу не було між нами якоїсь сварки або бодай прикрого слова. Я нїколи не сварю ся

1) Диви: Дръ Юліянъ Пелешъ Пастырское Богословіе стор 870.

із своїми парафіянами, бо взагалі сваритись не люблю.

4. Дотично сего, як проповідаю, то за се не має власти призивати мене на суд ані п. Ганчин, який, мимоходом кажучи, моєї проповіди ніколи не чув, ані його „справедливыи свидѣтели". Я говорю сьміло перед цілим сьвітом — і на те є сьвідком ціла моя парафія — що я ані разу не проповідав в церкві про політику, хиба що хтось вважає політикою се, коли я говорив, що своїй церковній зверхности, значить Еп. Ортинському треба повинуватись, бо хто не повинуєть ся свому гр. кат. Епископови, сей не може бути гр. католиком.

Вкінци заявляю, що я все був прихильником для дяко-учительського стану і ціню високо тяжку роботу наших дякоучителів в Америці, но з другої сторони бунтованя народа проти церковної зверхности я не вважаю за роботу...

А п. Ганчинови за його несправедливу клевету най відпустить справедливий і милосердний Бог.

McKeesport, Pa. Nov. 4. 1908.

О. Валентин Ґорзов.

Крамола у гр. кат. церкві в Америці і її причина.

(Продовжене із 1-ої стор.)

тинського не поставив в епископський чин той сам вселенський Архієрей, який дав і Юліяну Фірцакови епископський жезл? Чи епископське достоїнство Ортинського не є таке саме як і достоїнство еп. Фірцака? Чи мункачівський Ексцеленція не знає о тім, що обовязком епископа є стояти на сторожі церковної дисципліни і наглядати над сим, щоб його сьвященики були справдешніми сьвящениками, а не церковними революціонерами, явними чи скритими бунтарами проти законної церковної власти і фактичними масонами? Чи еп. Фірцак може позволити на се, щоб його сьвященики своєю роботою дискредитували і наносили сором перед цілим католицьким сьвітом на високе, сьвяте, сьвящениче зване і на него самого, з під котрого руки вони вийшли? Чи Ексцеленція в Мункачеві має більший вгляд на сродство крови і матеряльне добро своїх кревняків, як на добро католицької церкви, яку боронити є його сьвятою повинностію? Чи не знає про се Ексцеленція-bacsi, що злий приклад в горі ділає страшно деморалізуючо в долині та що прижмурюване очей на вибрики підвладних є найбільшим злом не то вже в церкві, але й в кождій иньшій людській інституції? А чи се вже прямо не скандал, що еп. Фірцак позволяє своїм сьвященикам хоч би се були навіть його свояки, ховатись у борбі проти зверхника нашої церкви в Америці за плечі такої людини, яка обманула колись в злодійський спосіб темних сільських війтів на тисячі злр. і була суджена на кількалітню тюрму?...

Чому прим. всечестнійші оо. пряшівської дієцезії не пустились на так погану дорогу як мункачівські сродники еп. Фірцака, лиш тамті є льояльними, вірними і слухняними свому Архипастиреви в Америці? Чи може пряшівські сьвященики перейшли иньші школи як крамольники в Мункачева? Чи може підсоне в Пряшеві лагіднійше як в Мункачеві; одже й темперамент Пряшівчан лагіднійший і смирнійший як темперамент Мункачівців? Або чи може ворохобники в Мункачева їдять більше наперчений ґуляш як сьвященики з Пряшева і сей перець так їх дразнить і в скажену лють вправляє?.. Ні, любий Брате! Причина сеї ріжниці між пряшівськими сьвящениками а мункачівською крамолою є в тім, що в Пряшеві є епископом Преосьв. Іван Валій, який не має, а хочби навіть й мав між духовенством в Америці своїх сродників, так певно не позволив би їм безкарно брикати; в Мункачеві-же засідає на епископськім стільци Ексц. Юліян Фірцак, що має в Америці пів копи свояків (на їх чолї стоїть славний утїкач з війська семої заповіди божої; хто — кождий знає!), які можуть броїти, кільки лиш влізеть ся, бо епископ-bacsi не втягне їм сего до шварцбуху (чорної книги) і їм не накиває, ані навіть їх не напімне... І певно се, як 2 а 2 є 4, що не будь Мункача, не будь еп. Фірцака, то й не булоб нинїшної масонсько-жидівської крамоли в гр.-кат. церкві в Америці, не булоб сеї вражди, ненависти і скандалу між нашим бідним людом за морем, не булоб нам ганьби і сорому перед цілим сьвітом. Мункач—жерело нашого лиха; там причина крамоли.

Шкода, що нема тепер місця в Свободі, щоб осьвітлити те співділане еп. Фірцака у сромотній крамолї в американській гр.-кат. церкві із точки церковного, канонічного права, із точки християнської моралї і історії; із сего вийшла-б, бачите, довжезна статя. Тут скажу я ще лиш тільки: Коли кум йде на кума або Гриць на Гриця або й навіть піп на попа, то се ще не так дуже дивно; но коли вже і гр.-кат. епископ йде на свого собрата гр.-кат. епископа, то вже хиба в не довгім часї буде — конець сьвіта.

Сьвященик.

Новинки.

КАЛЕНДАР.

Падолист.

12	Ч.	Зиновія. Зиновії Евтр.
13	П.	Стахія Наркиса ап.
14	С.	Косми і Дамяна реср.
15	Н.	22. Акиндина свич.
16	П.	Акепс., Йосифа Ант
17	В.	Йоанникія пр. Никан.
18	С.	Галактіона Епистимії.

— В календари з минувшого тижня друкарський чортик вистроїв нам вельми неприємну ошибку, помінявши дати: нового стилю на старий. З сього вийшла дуже неприятна колізія, за яку вельми перепрошуємо наших Ва. читачів. Ред.

— З нагоди сьвященичого ювилею папи дарував йому цісар Франц Йосиф золотий хрест, на котрім находить ся стать Розпятого, зложена з 60 дорогоцінних брилянтів і 50 рубінів. Дарунок сей має величезну вартість.

— Американська фльота по гостині в Йокогамі в Японї розділила ся на дві части. Одна часть зложена з вісьмох панцирників під командою адмірала W. Emern прибула дня 30-го до порту Амой в Хінах. Для Хин ся гостина є вельми великого значіня і тому вони приготовляють незвичайно величаві принятя. Друга часть фльоти поплила до Филипинських островів. Тут, в порті Маніля фльота має опять получити ся 7-го листопада с. р.

— Російська Дума розпочала сими днями опять свої засїданя. Факт, що Дума по раз перший від свойого існованя дожила другої сесії є незвичайний на російські відносини. Сейчас Дума почала радити над ситуацією викликаною теперішним політичним положенем на балканськім півострові.

— В Бріджпорт, Конн. пані Йосипа Фален повила 28-го мм. здорову донечку, яка лиш має ту хибу, що має дві голові. Матір і дитя забрано до шпиталю де лікарі віщують, що удержать дитину при житю.

— На Балкані все єще кипить і що дня телеґрами приносять алярмуючі вісти, що війна от от вибухне. Особливо послїдними часами голосно говорено про можливість війни між Сербією і Австрією та Росією і Австрією. Поки що, все кінчить ся на говореню. Сербський наслїдник престола їздив сими днями до Петербурга і півурядові рос. часописи подають, що цар мав йому заявити, що Росія під пору не може ризиковати війни з Австрією, однак все що в силї зробить, аби справу полагодити на мирній дорозї. Ся заведена поміч „покровителя Славян" о стільки вплинула на Сербію, що ся урочисто запевнила, що ніколи не думає про війну. Се однак горячим сербським патріотам не перешкаджає на власну руку робити виправи на ненавистну Австрію. І так пару днїв тому зловлено одного Серба, який в ночи старав ся підплисти до австр. воєнного корабля на Дунаю і висадити його в повітрє. Знова 8-го с. м. Серби, які потім схоронили ся в гори, висадили в воздух австрійську касарню, при тім згинуло 120 жовнїрів. Стало ся се в місцевости Коніца, 120 миль від границї.

— Наспівші тепер докладні вісти виказують, що за Тафтом голосувало 29 стейтів: Каліфорнія, Кольорадо, Конектікот, Делявар, Айдаго, Іллїноіс, Індіяна, Йова, Канзас, Мейн, Массачусетс, Мічіґен, Міннесота, Мериленд, Ню Гемшайр, Ню Джерзи, Ню Йорк, Норт Дакота, Огайо, Ореґон, Пенсильвенія, Род Айленд, Юта, Вермонт, Вашінґтон, Вест Вірджінія, Вайомінґ. За Брайном голосували стейти: Алябама, Арканзас, Фльорида, Джорджія, Кентоки, Люізіяна, Міссісіпі, Мізурі, Монтана, Небраска, Невада, Норт Каролайна, Оклягома, Савт Каролайна, Теннесі, Тексас і Вірджінія. Перший дістав 311 голосів електоральних, другий 172 г. елект., отже більшість Тафта виносить 137 голосів.

— В Нюарку, Н. Дж. оногди звернув ся до поліції Італїянець, Вілярдо Дініттї з просьбою о охорону і поміч перед „чорною рукою". Оповідав він, що члени сьої банди звабили його до відлюдної хати в St. Michaels, Pa де пообтинали йому обі руки по локоть а потім звязаного кинули на желїзничі шини. Ту його найдено і відвезено до шпиталю, де побув через чотири неділї.

— Десять міліонів долярів з загальної суми 18 міліонів, яку зложили акціонарі збанкрутованої желїзницї „Шікаґо & Мілвоік Електрік Рейлвей Ко." пропало десь без слїду. Справозданя показують, що 8.454.000 дол. видано на будову. З другої сторони на сю будову пожичено 18 міл. 169 тис. дол. так що повинна ся лишити надвижка 9.715.000 про яку ніхто не знає, де вона є. Словом виходить на яв страшний шкандал а і з нього наука в який спосіб Американе дороблюють ся міліонів.

— Коло берегів Аляски ловлять цікавий рід риби. Є вона около 8 цалів довга, цілком прозрачна і найтовстійша з усїх з рибячого роду. Не чути єї зовсїм траном і має смак подібний до солонини. Мешканцї суґать сї риби і уживають місто сьвічок. Риба палючи ся дає чисте і ясне сьвітло, якого вітер не може загасити. Кожда штука горить чверть години.

— Сейчас по виборі президента з Пітсбурґа наспіли численні вісти, що в богато фабриках-роблять горячкові приготовленя до розпочатя працї на ново. В місцевости Connelsville в фабриках желїза дістали приказ сейчас приготовити усї ґути, яких там є 1000. В ґутах Iron & Steel Co., які від року стояли, почато опять 5-го с. м. працю. В Детроіт, 6-го розпочато роботу і 5000 робітників найшло занятє. В Utica, N. Y. в найблизших днях фабрики бавовни Ґльоб розпічнуть свою працю і дадуть повну роботу. В Провіденс, Р. Ай. в фабрицї ниток рівнож заповіджено занятим там 2500 робітникам, що від слїдуючого тижня розпічнуть опять „повний день" працювати. Коли всї ті вісти покажуть ся правдиві, то є надія, що в недовзї і по иньших місцевостях розпічне ся праця.

— Власти повіту Берґен, Н. Дж. усїми силами старають ся про се, щоб проєктований міст з Ню Йорку до Ню Джерзі через ріку Годсон побудовано на 110-й або 117-й улици. На 117-ій улици міст коштувавби всего 10 міліонів, коли на 110 кошта піднеслиби ся вже о 2 міліони. На 72 улици такий міст коштувавби вже 75 міліонів долярів.

— Як доносить півурядова мексиканська часопись El Rio de Hegar, теперішний мексиканський президент, Діяз порішив більше не кандидувати.

—Всїх жертв на памятник Тараса Шевченка, який має станути в Києві — як оповіщає часопись „Рада" зібрано по день 1-го жовтня с. р. 5.422.98 рублїв.

— На хинськім морю, коло порту Амой 6-го с. м. затонув корабель з 600 пасажирами. 200 найшло смерть в филях. Решта виратувала ся на човнах.

— Після висказів залоги американського цлового корабля „МкКольох", який повернув з подорожи около берегів Аляски, гора звана МкКольох, яка стояла еще тамтого року на однім з Богуславських островів, пропала без слїду. На сїм місци, де перше стояла ся гора, повстало на сїм острові три милї широке озеро, значної глубокости. Гора, коли єї послїдний раз бачили, виносила 300 стіп високости.

— В стейтї Вашінґтон рік тому вийшло право заказуюче в його межах паленє, продаванє і вироблюванє папіросок. Судія вижшого суду в повітї Спокейн, Е. Г. Суліван узнав се право як неконституційне однак децизія найвижшого суду відкинула його присуд. Днесь в цїлім стейтї Вашінґтон не вільно під острими карами ані продавати, ані виробляти ані курити папіросок. Нехай живе американська особиста свобода!...

— Порадили собі. В Камочи на Угорщинї побудовали тамошні Жиди божницю і оногдї мало відбути ся її посьвяченє. На нещастє тамошний рабін не умів по мадярськи, а „патріотичні" Жиди не хотїли нї за що в сьвітї, щоб у виставленій ними сьвятини проголошено перше слово по німецьки. Та нащо жидівська голова на карку? Вони порадили собі так: запросили місцевого кальвінського пастора Бороша, щоби той виголосив проповідь і відкрив божницю. Пастор згодив ся радо і так християнський духовник посьвятив жидівську божницю без нічийого опору. Не треба й казати, що опісля рабін направду посьвятив їм божницю по жидівському ритуалу. Але „патріотичні" Жиди уміли собі порадити після приповідки: „І Богу сьвічка і чортови дві".

— Як жиє королївський синок. Старший син сербського короля і наслїдник престола, Юрій який тепер пре до взаїмного морду людий, себто війни, є 22-лїтним молодцем, добре розвиненим, а при тім дуже буйним. Оповідають про нього ріжні річи. Зі своїм батьком жиє в найгірших відносинах і длятого разом з ним не мешкає. Ніякий чужосторонний офіцир і учитель не міг з ним витримати, а королївський двір, зложений з самих Сербів, часто відчуває на собі силу пястука королевича. Любить він дуже стріляти до мети; найрадше мірить до стоячих на варті жовнїрів, аби їм кулькою витрутити папіроску з уст. Що ті забавки кінчать ся часто смертю або калїцтвом жовнїрів, на те королевич цїлком не зважає. Ґазети описують ріжні його романтичні пригоди, а жертвами його похотий падають так дївчата як жінки. Розуміє ся, що королевичеви все вільно і за свої вибрики перед нїким не відповідає.

— Настася Грінченко, дочка славного українського письменника Бориса Грінченка померла перед кількома днями в Київі проживши всього 24 лїт. Покійниця й сама займала ся лїтературою, перекладаючи на нашу мову твори нїмецьких поетів, та збираючи народні піснї. Померла від сухіт, котрі дістала в тюрмі, куди загнав її лютий московський уряд за працю на народній ниві. Земля пером жертві царського кнута!

PORT JERVIS, N. J. бр. св. Арх. Мих. від. 198 подає до відомости, що дня 15-го листопада с. р. відбуде ся мітинґ в гали під р. кат. костелом Пр. Д. Марії, 50 Ball Str. о год. 7-ій веч. Буде принимати ся нових членів за половину вступного. Бр. платить 3.00 дол. запомоги тижнево в часї недуги. Місячне до бр. 50 цнт.

Гр. Ґумовський пр.,
Ів. Прохира кас.,
М. Косонога секр.

NEW-YORK, N. Y. Тов „Зап. Січ" взиває всїх своїх членів, щоб в дуже важній справі зібрали ся з бечами в суботу 14-го с. м. точно о год. 8-ій вечером в звичайній гали. Хто не явить ся, заплатить 25 цнт. кари.

П. Ярема пр.

— Подаю до відомости, що моя адреса теперішна єсть напротив самої церкви:

Rev. N. Pidhorecki,
329 East 20 Street,
-50 New York, N. Y.

НА КУПНО КАТЕДРАЛЬНОЇ ЦЕРКВИ В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ зложили:

1). Братство Покрови Пр. Д. М. в Manchester, N. H. - $40
2). Бр. св. Ап. Петра і Павла в Бостон: - - - - $25
3) Новооснoване братство св. Стефана в Манвіл, R. I. - $ 5

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америцї.

Розмет за місяць Жовтень 1908.

В.	36.	М. Дуфала ч. і ж. ч. Андр. ум. 3/7, 08.	1400
В.	46.	Тома Онуфер ум. 31/8, 08.	800
В.	38.	Баран Василь ум. 15/9, 08.	1000
В.	136.	Вайс Яков ум. 20/9, 08	1000
В.	119.	Анна Альфельдї ж. Василя ум. 4/8, 08.	400
В.	4.	А. Хрущ ж. Францїшка ум. 8/9, 08	400
В.	161.	Тотин Михайло утр. обох рук	800
В.	4.	Кріль Максим утрата руки	200
В.	14.	Кустра Станїслав утрата руки	200
В.	19.	Панько Ефрозина	100
В.	72.	Рудавський Яков нев. слабість	100
В.	121.	Кічинко Михайло	100
В.	30.	Савка Іван	50
В.	53.	Запоточний Василь	50
В.	46.	Барановський Лешко	50

H178

Разом	6.650.00
Платня гол. урядників за Жовтень	190·00
Адмінїстрація Союза за Жовтень	104.94
За книги для Братств і друки	119.47
Весь розхід виносить	7.064.41

Розмет платить 8383 членів на цїле посмертне (кождий по 80 цнт.) і 974 членів на пів посмертного (кождий по 40 цнт.). Крім того кождий член платить за орґан „Союза" по 10 цнт., на Резерв. Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центї, на Ф. Вдових по 1 цнт.

Член на цїле посмертне платить 94 цнт. а на половину посмертного 54 цнт.

Д. Капітула, предсїдатель. *С. Ядловский*, секретар.
А. Шарпонь, касієр.

СПРАВИ „СОЮЗА".

Покровитель і почетний член Р. Н. Союза.

Іх Преосьвященство Стефан Сотер Ортиньский, перший руський епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1908—1910.

Духовний управитель:
о. Михайло Балоґ,
712 Carson Str. S. S. Pittsburg, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула,
McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак,
Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Федор Ґут. Кульчицький
Pittsburg, Pa.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодоний Лабовський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Петро Ярема, New York, N. Y.
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
Андрей Стефанович, Pittsburg, Pa
Алексій Горбаль, Derby, Conn.
Михайло Чеґін, Cleveland, O.

Контрольна Комісія:
о. Д. Добротвор, 25 Chesnut Str. Yonkers, N. Y.
Василь Гришко, Scranton, Pa.
Михайло Бабій, Chicago, Ill.

Директор друкарні:
о. П. Понятишин, 411 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

Редактор:
Ант. Цурковський, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Менаджер друкарні:
К. Кирчів, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Головний орґанізатор:
Андрей Ґела,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Союз" — одинока русько народна орґанізація в Америці.

Принимае членів від 1 року до 40 літ житя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разі смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1000.00,

В разі смерти члена кляси „Б" половину посмертного $500.00

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" 400.00 дол.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" 200.00 дол.

Посмертне за діти від 15.00 до $300.00,

В разі утрати: а) обох очий ніг або рук $1000.00,

б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єсли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить щороку родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

Важне
для П. П. Секретарів Р. Н. Союза.

Повідомляю раз на все, що всі гроші належачі до каси Р. Н. Союза, посилае ся так: на money-order-ах або чеках виписуе ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так записаний money-order або чек не посилае ся до Голов. Касієра, але враз з виказами до Голов. Секретаря. Головний секретар опісля відсилае їх до Голов. Касієра.

С. Ядловский,
Голов. Секретар.

Ч. 585. КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Антон Пеляк отримав яко посмертну запомогу по Катерині Пеляк (жені) з Гол. Каси Р. Н. Союза в Америці.

Лабова, дня 22. X. 1908.
Антон Пеляк.
Сьвідки:
Іван Дудра,
Іван Недоросцік.
(Печать громади).
Андрей Нємец, війт.

Ч. 710. КВІТ $1000.00
на тисяч долярів, котрі п. Анна Плєбан отримала яко посмертну запомогу по мужу Івані з Голов. Каси Р. Н. Союза в Америці.

Плимавт, 15. Окт. 1908.
Анна Плєбан.
Сьвідки:
Мих. Лешко,
Мих. Ґбур.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Від. 46.
Алекс. Сорока, предс.,
Стефан Гриняк, секр.

Ч. 713. КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Гержа Форґач отримала яко посмертну запомогу по мужу Івані з Гол. Каси Р. Н. Союза в Америці.

Гомстед, Па. 2. Новемб. 1908.
Гержа Форґач.
Сьвідки:
Марія Греха,
Марія Есток.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Від. 152.
Марія Греха, предс.,
Марія Есток, секр.

Ч. 725. КВІТ $60.50
на шісдесять дол. і 50 цнт. (291 корон), котрі п. Іван Кіляр отримав яко посмертну запомогу по Олексі Кіляр з Гол. Каси Р. Н. Союза в Америці.

Синява, Галичина, 25. Жов. '08
Іван Кіляр.
Сьвідки:
Мих. Корвач.
Андрей Цапко.
Підписав Дим. Куцераба, пар.
Іван Джуган, війт.
(Печать громади.)

Ч. 725. КВІТ $60.50
на шістьдесять дол. і 50 цнт., котрі п. Марія Кіляр отримала яко посмертну запомогу по Олексі Кіляр з Гол. Каси Р. Н. Нар. Союза в Америці

Синява, Галичина, 25. Жов. '08
Марія Кіляр.
Сьвідки:
Мих. Корвач,
Андрей Цапко.
Підписав Дим. Куцераба, пар.
Іван Джуган, війт.
Печать громади.

ПОДЯКА.

Отсим складаю сердечну подяку Гол. Урядови Р. Н. Союза і місцевому Урядови відділу 46-го, в Плимавт, Па. за скоре і точне виплачене посмертної запомоги 1.000 дол. по моїм мужу Івані.

Плимавт, Па. 26. Жовт. 1908.
Анна Плебан.

Рух
віддiлах Р. Н. Союза.

PRICEBURG, PA., бр. сьв. Вас. Вел. від. 19, подає до відомости, що в місяцях вересни, жовтни і падолисті буде принимати ся до бр. за половину вступного. Мітинґи відбувають ся в першу неділю по 15-ім в руській школі в Олифант, Па.

Ст. Сисак секр.

NEW YORK, N. Y., бр. сьв. Вол. від. 108 подає до відомости своїм членам, що по причині того, що в день, в який припадає мітинґ, має відбути ся представлене і длятого мітинґ переложено. Він відбуде ся в другу суботу, то є 14-го с. м. в гали 167 E. 4th Str. Дуже важні справи

Ст. Шевців, секр.

WILKES BARRE, PA. бр. св. О. Ни . від. 99 подає до прилюдної відомости, що річний мітинґ відбуде ся дня 15-го листопада с. р. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. кари. Нових членів до 30 літ буде принимати ся до бр. без вступного.

С. М. Годованьский.

BUFFALO, N. Y. бр. сьв. Ів. Хрест. від. 15 подає до відомости, що буде принимати нових членів в падолисті від 18—25 літ без вступного, а від 25—35 літ за половину вступного. Усіх братів Русинів просить ся вступати до брацтва і прийти на наш мітинґ, який відбуде ся в суботу по девятім.

П. Лещишин.
К. Федак.
С. Воробель.

ELIZABETH, N. J., Бр. сьв. Володимира від. 65 подає до відомости, що в місяци листопаді і грудни буде принимати нових членів до братства без вступного. Хто з Русинів не належить еще до Р. Н. Союза, нехай користає з сеї нагоди.

Василь Левчак.

NEW YORKK, N Y, бр. сьв. Володимира, від. 108 подає до відомости всім Русинам, що принимає членів без вступного в листопаді і грудню. Мітинґи відбувають ся кождої 3-ої суботи по першім в гали 46 Ave A поміж 2 а 3-тою улицею. Братство платить 5.00 д. запомоги тижнево в часї слабости а посмертного 100 долярів. Вкладка місячна до братства тільки 50 цнт. Адр. секр.: S. Shewciw 530 E. 18th Str.

О. Савицкий, предс.,
А. Скробала, кас.,
С. Шевців, секр.

NEW YORK, N Y., бр. сьв. Андрея Перв., відділ ч. 66 подає до відомости всім членам, що слідуючі мітинґи будуть відбувати ся як і доси в пятницю по 10 в „Two little Johns" гали під ч. 406 East 73 ул. точно о години пів до осьмої вечером. Не явивші ся члени, або спізняючі ся з плаченем вкладки чи розмету будуть укарані після статута. Слідуючий мітинґ припадає дня 13-го Нов.

В. Дичко, секр.

TERRYVILLE, CONN., бр. сьв. арх. Михаїла, від. 54 подає до відомости всім членам що річний мітинґ відбудє ся дня 15-го листопада в South Main St. гали. Член не явивший ся підпадає карі 50 цнт. а урядник 1.00 дол. Вибір нового уряду, а новоприбувші члени буде приймати ся без вступного до Бр. а до Р. Н. С. після статутів.

Юрій Ціхонь.

BUTLER, PA. бр. сьв. Арх. Мих. від. 67 подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся 15. листопада с. р. з слідуючим порядком: 1) Справоздане касове; 2) Місячні вкладки; 3) Вибір нового уряду. Взиває ся членів, щоб вирівнали всі свої належитости, бо в противнім разі зістануть виключені. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник 1.00 дол. кари.

Гр. Павук, предс.,
Й. Бунґа, кас.,
Ю. Криніцький, скр.

NORTHAMPTON, PA. бр. Усп. Бог. від. 33 подає до прилюдної відомости, що на мітингу дня 25-го жовтня вибрано слідуючий уряд: Т. Федько пр., Г. Онущак з. пр., Т. Кокоцький скр., М. Лукачовський з. секр., М. Чепеляк кас., А. Мицьо з. кас., Гр. Кочан госп., Й. Ґеренда госп. на цминт. брацкім, М. Олекса капіт., П. Лозінський, І. Кімак, М. Петрик і І. Цимбалістий контр. комісия, Й. Шендляр і С. Сидора доз. хорих на Сементон, Па. і окол., Й. Ґеренда і А. Вавриків доз. хорих на Нортгемптон, Па. Мітинґи в четверту неділю в місяци.

Т. Кокоцький, секр.

NEW YORK, N. Y. тов. Тисьмениця, від. 144 подає до відомости, що в вельми важній справі відбуде ся мітинґ в суботу, дня 14. лист. в гали під числом 134 E. 7 Str. Неявивший ся член підпадає карі 25 а урядник 50 цнт.

А. Зубрицький, з. пр.,
П. Підлуский, кас.,
І. Коцкий, секр. рек.

PITTSBURG, PA. бр. сьв. Ів. Хр. від. 96 подає до відомости, що дня 25-го жовтня вибрано слідуючий уряд: Т. Пqливка пр., В. Дащинець з. пр., Д. Ґаздайка скр., А. Лазенко з. скр., В. Коропей кас., А. Стацевич з. кас., Гр. Волошиновський і Іван Ревт опікуни хорих, А. Автанас і П. Троян опік. хорих на West Carson, М. Ланьчак хорун., І. Піхота і В. Дашиниц конт. ком., Ант. Сухий дверник. Адр.: Dmytro Gazdajka, 716 Mint Alley, SS. Pittsbrurg, Pa.

Д. Ґаздайка, секр.

ST. LOUIS, MO. бр. сьв. Арх. Мих. відд. 14 подає до відомости, що в місяци листопаді буде принимати ся до братства без вступного. Мітинґи відбувають ся в третю неділю в місяци, о 1-ій години по полудни в церковній Гали.

М. Риджик предс.,
Ст. Макара, секр.

WESTMORELAND CITY, Pa., бр. сьв. Мих. Арх. від. 41 подає до відомости так місцевим як і позамісцевим членам, що на 21. листопада відбуде ся посьвячене двох прапорів бр. По посьвяченю прапорів устроює бр. перший великий баль у Потля Йосифа гали, Westmorelannnd City, Pa. Початок о год. 6-ій вечером. Запрашаємо всіх доокoличних братів. Напитки і закуски найдобірнійші. Музика перворядна. О численну участь просить

Комітет Балевий.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

як пошукованя знакомих, оголошеня балів, представлень, сходин і т. п. друкує в "Свободі" по ціні одного цента від слова за оден раз. Гроші треба присилати наперед.

ДЕ Є

Николай Косцельняк, родом з Бінцарови, пов. Ґрибів Галич., виїхав з жінкою до Buswell, Pa. а позаяк є членом Р. Н. Союза, відд. 2 то з початку пересилав мені розмет. Від пару місяців не дає про себе знати і лист писаний до нього вернув. Хтоб знав де він є зволить мене про се повідомити.

John Worhacz
422 N. Maply Str.
Mt. Carmel, Pa.

ДЕ Є

Іван Косців, родом з Галичини. В дуже важній справі просить ся його, або такого, що його знає подати його адресу до:

Vasil Zielinsky
Box 21, Northumberland, Pa.

— Подаю до відомости інтересованих, що моя теперішна адреса є така:

Rev. P. Poniatyszyn
411 Washington Ave.,
Elizabeth, N. J.

ДЛЯ МОНЕССЕНЦІВ, ПА. і околиці. Подає ся до прилюдної відомости, що в Монессен, Па. осів гр. кат. сьвященник як парох о. Стефан Ващишин. Мешкає під ч. 810, 8-ма улиця, Donovan House, Monessen, Pa 44—7

426 нових членів приступило до Р. Н. Союза в місяцю Жовтни с. р

Братство сьв. Тройци в Brooklyn, N. Y., Р. Н. Союза Відділ 203: Петро Шарко, Антін Леськів, Григорий Филисяк, Іван Гумен, Павло Приступа, Семен Лаврик, Іван Зятоньский, Мих. Мішанєц, Филимон Мало, Демко Чарний, Никола Сюсюкало, Іван Волянин, Іван Гринюк, Іван Козак, Іван Лепеский, Іван Балко, Іван Заблоцкий, Михайло Пиля, Михайло Приймяк, Михайло Заверуха, Михайло Дикий, Григорий Канюка, Григорий Кокольский, Григ. Тимчишин, Григ. Цьвикало, Григ. Балко, Василь Мішанець, Василь Котик, Василь Ґудз, Петро Кравчук, Петро Цьвєкало, Петро Лях, Никола Загайчевский, Никола Заплітний, Павло Войтович, Павло Ґульґун, Пав. Муж, Олекса Драґан, Луць Кісь, Теодор Марамощ, Мартин Волиньский, Андрей Кіс, Йосиф Йонда, Дмитро Мішанєц, Дмитро Омстанюк, Томаш Брукало, Юліян Павчак, Людвік Міґаль.

Братство сьв. Володимира в Nicetown, Pa., Р. Н. Союза Відділ 105: Дипко Мих., Кориляк Мих., Ґутей Константин, Ґіба Петро, Шабала Григ., Максим Мих., Маліцкий Мих., Ковалик Іван, Кознарский Павло, Кінаш Теодор, Остап Стефан, Паславский Іван, Шабала Стефан, Ячишин Іван, Шурґот Еміль, Петрик Іван.

Товариство „Просьвіта“ в New York, N. Y., Від. 204: Матраль Сенко, Різник Катерина, Закалик Дмитро, Ґула Лучка, Дубас Теодор, Довбуш Іван, Шайда Петро, Мельник Маріян, Горічко Павло, Ґула Сенько, Конюх Анна, Хохла Параска, Чосник Стеф., Трач Мих., Похлурски* Федор, Дзядів Василь, Федчишин Ник., Ґелета Явдоха, Франків Марія, Хомів Йосиф, Толопко Конст.

Бр. сьв. Архистрат. Михаїла в Emerald, Pa., Відділ 205: Карновус Іван, Марцинияк Василь, Мула Василь, Шміґель Петро, Шміґель Семен, Смик Стефан, Мисогір Іван, Смик Гриць, Матушак Гаратон, Вересюк Дмитро, Вайда Іван, Швайко Вас., Шпаланич Вас., Гишта Іван, Грабар Яків, Ґроховский Френк, Турек Николай, Турек Іван, Шовар Юрко, Турек Кароль, Василишин Мих., Швайко Федор, Швайко Мих., Машіґа Іван, Шміґель Іван, Шкафарек Стеф., Семрикович Іван, Кристофорий Ів., Машіґа Петро, Олекса Мих., Федорко Ник., Шміґель Гриць, Тимошек Мих., Антонишин Федор, Левандовский Станіслав, Коцур Юрко, Мазуркевич Тимко, Левандовский Іван, Сулік Павло, Левандовский Йос., Возняк Василь, Мінцяк Іван.

Руский Молодечий Клюб Ambridge, Pa., Відділ 206: Станчикевич Стан., Сушиньский М., Тиміньский Адольф, Гендер Людвик, Лен Йосиф, Лен Кароль, Лен Венцель, Гайгель Льоренц, Фатула Яков, Гриневич Михайло, Онуфрик Григ., Скубіш Василь, Келєр Іван, Федоронько Іван, Рудавский Тимко.

Від. 1. Пандяк Стефан, Сивец Іван, Дупняк Теодор, Котляр Володимир (дит.), Пих Ярослав (дит.), Писарчик Теодор (дит.), Писарчик Іван (дит.).

Від. 2.: Хомяк Іван (дит.).

Від. 3.: Дзядик Николай, Дуїк Фильо.

Від. 9.: Шепоновский Стан., Горбаль Теодор, Демянович Василь, Капустиньский Іван.

Від.: Мотиль Прокіп.

Від. 11.: Крапина Анна, Константкевич Марія.

Від. 12.: Васічко Назарий, Сильвестер Петришин.

Від. 13.: О. Цар Теодозий.

Від. 15.: Юрчак Іван (дит.).

Від. 18.: Бреня Андрей (дит.), Ґлюз Анна (дит.), Ґлюз Мих. (дит.).

Від. 20.: Борута Гриць.

Від. 23.: Гайдук Іван.

Від. 27.: Ґудяк Іван (дит.), Ґудяк Андрей (дит.), Щерба Николай (дит.).

Від. 28.: Чуба Петро.

Від. 29.: Ґрозьо Стефан (дит.), Зундер Мих. (дит.), Рачко Іван.

Від. 33.: Френк Онуфрий, Пагула Ілько, Хомякевич Мик., Загородний Павло, Барна Іван (дит.).

Від. 35.: Дуда Микита.

Від. 38.: Хованець Тимко, Гучко Антоній.

Від. 42.: Хованець Орина.

Від. 43.: Мізечко Мих., Чурик Стефан.

Від. 45.: Павловець Мих. дит., Павлевець Андрей дит., Коростовский Мих. дит., Павловець Петро, Романів Іван, Коростовский Ілько, Кушнір Тимко, Тащинець Іван, Добровольский Петро, Вигодованець Олекса, Буричка Ілько, Кривка Федор.

Від. 52. Дутко Танас.

Від. 53.: Лен Осиф, Радованьский Стеф., Тимчик Катерина.

Від. 61.: Келинєр Францішок, Шераняк Матей.

Від. 62.: Куриляк Іван.

Від. 65.: Евстахевич Александер Стеф.

Від. 66.: Сеньчак Семан.

Від. 67.: Ранавий Петро.

Від. 70.: Хабанюк Петро, Малачівский Стефан, Міланович Мих., Цибий Мих.

Від. 71.: Ішваних Меліх, Хабада Павло, Шумский Юрко.

Від. 72: Ілянич Митро, Рудавский Іван.

Від. 76.: Дроздович Іван.

Від. 78.: Паленьский Мих.

Від. 82: Адамяк Мих., Старанчак Іван, Терефенько Лучка, Усєцкий Миколай, Слотвиньский Станісл., Врошняк Петро, Іванюк Іван, Барщ Стан.

Від. 84.: Грубовчак Петро, Боґун Циприян, Ващак Николай, Матюх Іван, Лоґай Мих.

Від. 86.: Руцка Павліна (дит.)

Від. 91.: Дида Олекса.

Від. 93.: Ляхович Мих.

Від. 95.: Хованець Мих., Ванда Петро.

Від. 96.: Афтанас Антоній, Федак Іван, Деркач Антоній, Щикула Мих., Пельо Григ., Петрович Антоній.

Від. 99.: Бойцун Василь, Музика Мартин, Антощишин Касько, Біробрам Микола, Котик Іван, Венгрин Йосиф, Жуковский Микола.

Від. 104.: Грицик Волод. дит., Коваль Тереса дит.

Від. 105.: Василечко Каролина дит., Петрик Павліна дит., Поляк Ольга дит., Паславский Іван дит.

Від. 106.: Куцовский Йосиф, Ґембаровский Йос., Кульчицкий Никола Густ., Ксенич Юліян.

Від. 107.: Фриць Ілько.

Від. 108.: Диркач Олекса, Поліщук Стеф., Стецюк Іван, Шеремета Николай, Ковальчук Ів.

Від. 109.: Пєтишик Валєнтий, Лайдак Войтіх, Палух Адам.

Від. 110. Магнік Стефан.

Від. 113.: Гохла Митро.

Від. 116.: Вікоброда Мих.

Від. 117.: Лєвицкий Іван, Яблоньский Антін.

Від. 122.: Детік Ялан, Паксай Марія.

Від. 123.: Мрикало Анна дит., Колісник Андр., Носаль Френк, Мазурик Юрко, Гнатушко Іван, Дякун Федор.

Від. 124.: Драбик Мих., Петрик Теодор, Сех Андрей, Двуліт Григ., Драбик Андрей, Кравець Іван, Савка Григ., Околович Іван.

Від. 125.: Баца Катерина.

Від. 126.: Павліковский Мирон.

Від. 128.: Решетар Петро.

Від. 129.: Євчич Іван, Шабарич Тимко.

Від. 130.: Терлецкий Стефан дит., Коштива Єва дит., Ватинич Мих. дпт.

Від. 134.: Дикун Юрий, Ленґер Юрий.

Від. 135.: Луців Ник., Качур Ник.

Від. 136.: Баґайса Іван дит., Сус Марія дит.

Від. 137. Цванкош Іван.

Від. 140.: Ющак Ілько, Ґузиляк Лукач, Луцек Гриць.

Від. 142.: Бабій Никола, Бучей Павло, Потоцкий Стефан, Кумка Никола.

Від. 155.: Вєнц Іван.

Від. 157.: Беднарчик Тимко.

Від. 159.: Похили Тоний, Парібчик Стефан, Рогатиньский Петро.

Від. 160.: Скоренький Ваврик.

Від. 161.: Данько Юрий.

Від. 162.: Бобич Іван, Йойкан Стефан.

Від. 165: Круць Михайло, Куля Савко, Дороцкий Мих., Мельник Григ.

Від. 166.: Ворона Семан.

Від. 168.: Даньків Михайло.

Від. 169.: Вікар Василь.

Вік. 173.: Пискор Анна.

Від. 175.: Бойко Іван, Мідян Стефан.

Від. 179.: Юрків Іван, Броницкий Филип, Мартиняк Мих., Маґац Мих.

В. 180.: Крипский Константин

Від. 182. Бігора Казьо, Димнич Мих.

Від. 184.: Кіллач Іван.

Від. 185.: Маринчик Андрей, Лазор Андрей, Заміньский Йосиф, Прочко Іван, Вовк Стефан, Бичак Митро.

Від. 186.: Якубишин Анна.

Від. 188.: Літовчак Василь, Зачат Юрко.

Від. 189.: Ільницкий Іван, Боренич Теодор, Поткаліцкий Ів., Роман Максим, Цицик Катерина, Цицик Єлисавета, Кавара Стефан.

Від. 190.: Клебан Стефан, Точик Адам, Мельник Іван, Петришин Андрей, Гамадик Юлія, Скочинець Зофія,

Від. 194.: Гречкосий Ілько, Кіт Михаїл.

Від. 196.: Угрин Никол., Гнатушко Макарий.

Від. 197.: Іванишин Юрко.

Від. 199.: Сич Марія, Кушко Марія, Покревчак Кристина.

Від. 200.: Барна Анна.

Від. 201.: Вараньский Антошко.

Від. 202.: Кисак Анна, Шпрак Текля, Нусь Анна, Докля Марта.

ПРИСТУПИЛИ НАНОВО:

Від. 1.: Іван Товт, Ґалик Сильвестер, Вильчицкий Теод., Демчко Мих., Ревак Юрий, Мерена Панько, Хлебовский Йосиф.

Від. 15.: Зиньчак Михаїл.

Від. 37.: Циґан Василь, Синко Михайло, Фик Кондрат, Зентичка Максим, Зентичка Петро, Каленовский Френк, Синко Стефан, Секела Василь.

Від. 40.: Кость Іван, Феціш Михайло.

Від. 42.: Бочнєвич Мефтодій.

Від. 46.: Ґабура Єва.

В. 52.: Бака Микола, Богонович Петро,

Від. 53.: Вуліота Юрий.

Від.: 58: Марущак Андрей, Ялечко Іван, Сиванич Олекса, Шумовский Тимко.

Від. 67. Ханика Юрко.

Від. 70.: Букса Іван, Вукса Андрей, Фоца Анд., Журавецкий Стефан.

Від. 75.: Станьчак Северий.

В. 80.: Зентичка Іван.

В. 81.: Козловский Матій.

Від. 104.: Ваверчак Іван, Коваленич Осиф.

Від. 107.: Оринич Николай, Баланда Теофіля.

Від. 121. Кучвар Андрей, Слюсар Стефан, Шмайда Михайло, Сеньчак Іван.

Від. 122. Дичко Марія.

Від. 123.: Москаля Василя.

Від. 124.: Коруц Петро.

Від. 136. Папеля Йосиф.

Від. 140.: Сушереба Іван.

Від. 144.: Коцкий Іван, Мотюк Юлія, Мотюк Анна, Тарас Текля.

Від. 155.: Ханаса Іванна, Гіжого Клемента.

Т. Лабовський,
рекор. секр.

Історія мого приїзду до Америки.

Роздивившись ся добре сюди туди, як то у нас пани за свій лад ґосподарують, а хлоп стає що раз бідвійший і що раз тяжше єму добатись правди, порішив я за порадою кума Матія поїхати до Америки, котру то так люди захвалюють.

У мене то не купити. Ая! А ще кум Матій почав мене принукувати, сьміючись:

— Ідьте, каже, Стефане чимскорше та поможіть там вибрати доброго президента, може уже настане лучший час, а як вам буде добре, припишіть письмо то і я тут довго не загріюсь. А дивіть ся, куме, абисьте не схрупили, як при виборах до „сейму“.

А то бачите при тих виборах до „сейму“ не був лиш я сам винен. От, як звичайно, пани нагодували дриглями, „польською“ ковбасою, від котрої цілий місяць болів мене живіт, відтак напоїли в порядку горівкою і так вагнали до голосовання.

Мав же я ся, мав опісля від громади. Новіський сірак на мені подерли, вгубив шапку і один постіл, а що „зафасував“ буків, то лиш Бог сьвятий і мої плечі знають. Дехто бувало, здибле а все: хрунь та хрунь! Вірте однак мені, що по тій „параді“ я вже поправив ся.

Але вертаю до річи.

Через цілих дві неділі ходив я щоденно до міста і випитував ріжних панів та підпанків, чи не знають, де би дістати „шіхкарту“ до Америки.

Врешті справили мене до якогось жидка, чи мара знає, що він за один, що то зараз коло пропінації має свою канцелярію, а на дверех висить вивіска з великою шіфою, перед котрою втікають зі страху чи зі встиду намальовані оселедці.

— Славайсу! — кажу. — От хотітбим уважаєте, їхати до Америки, бо уже мені ті плюгаві пани і жиди змерзили ся, та не знаю, як ви мені радите і чи мож у вас дістати „шіхкарту“...

— Ото файс, каже; чому би ні. Ви, ґаздо, добре робите, що їдете, бо у нас так а так, а в Америці так а так,

Вибрав я карту на Гамбурґ, бо думаю собі так: добрі гамбурські чоботи, то мусить бути й дорога туди добра.

Добилисьмо торгу і я купив тоту „шіхкарту“, чи якусь біду. Допервa в Америці переконав ся я, що той поганин ошукав мене на яких 40 корон.

Відтак пішов я до пана старости по пашпорт, бо у нас такий край, що і корова потребує сьвідоцтва моральности.

Вийшовши від него, зайшов я між жидівські склепи купувати „панське“ убране, бо як мені казали, в Америці хлопа і на лік нема — лиш усі пани. Що нехрист подасть, то таке вам чудачне та вітром підшите, що аж лячно дивитись, а править, як за рідну маму, та ще й клене. То мене розлютило і як замахнусь на жидів, то бувбим їх на чотири вітри розігнав, що й до дому не трафилиб. Жидівня вам в крик. Зробилось таке збіговиско, що ледви мене два поліцаї від них видерли.

Десь над вечір, купивши уже „мундур“ і маючи „шіхкарту“, поманярував я домів. Входжу до хати, а тут знов моя Катерина, коби здорова, до мене:

— Чи ти здурів? Нащо тобі жидівських лахів? Або за такий паперець платити таку суму?...

Ледви бабу утихомирив.

В тижни дав я отцю духовному на Службу „за путешествуючих“, а на другий тиждень мав уже вибирати ся в дорогу.

Прийшов час, кум Матій запряг коні. Сів я з кумом, моя стара, її сестра Горпина і двох сусідів. Перехрестивши ся, їдемо на „бангофу“. Уїхали ми уже добрий кусень, аж тут бачте на горбку коло хреста перебіг нам заяць-котюга дорогу, а то, най хто як хоче говорить, злий знак.

Приїхавши на місце, злізлисьмо, а я йду купувати карту. Приходжу до того пана, що в окулярах і на плечах має понашивані зьвізди, уклонив ся ведля припису тай: кажу:

— Продайте мені, пане, карту до Америки, але руську (бо як сказав, я уже поправив ся), а я заплачу, що ся належить.

Скривив ся, як середа на пятницю і як не гукне на мене:

— Карт до Америки не маю, а ще до того руських. Дивись, який патріот! Може ще й гайдамака!...

Мусів я показати папері, а допервa тогди продав мені карту до Кракова, але най му мать мордує, таки польску.

Попращавши ся з кумом, сусідами і бабами, всів я до колії. Хлопи ще, як хлопи, але Катерина з Горпиною завели такий плач, як жиди в Єрусалимі. Я, як войсковий чоловік не робив собі нічо з того, бо кожда баба, маючи повну торбу сліз, може плакати, коли лиш сама захоче.

Машина рушила.

До Львова їхав я без клопоту. Тут треба було пересідати, а тих колій до біса. Отже я всунув ся до першої ліпшої і сиджу собі спокійно, аж тут приходить такий вусатий пан з ліхтарнею і з такими щипцями в руках, гейби ті, що ся ними зуби рве і каже злізати. Так мене викидали з чотири рази, аж вкінци казали вже й сідати. То все бачте змова, бо щож-би їм шкодило, якби я їхав в сій колії а не в тамтій.

Але лихе не спить. Якийсь підпанок, що їхав враз зі мною, почувши як я по руськи говорю, почав перед другими з мене насьмівати ся і каже до них на голос:

— Дивіть, який українець-гайдамака! Забив нашого намісника, тай втікає до Америки. На гак з ним!...

Назвав мене якось Желізняком чи як там і споминав щось про ґонти. От плів, як з горячки.

Того було мені уже за богато. Господи, як затисну кулак, як не крикну:

— Гей пане, стуліть пику і не чіпайтесь невинно людий, бо бігме дам вам такого прочуханця, що мете втікати через вікно, як колись з „повстаня“! Пильнуйте ви своїх банків та кас, через котрі так часто мусите втікати до Америки' а мені дайте сьвятий спокій. Я їду туди в честний спосіб за хлібом!

Панок замовк.

Десь на третій стації увійшов жандарм тай забрав мого панка до „шпаркаси“ на „posiedzenie“.

Відчепивши ся напасти, пригадав я собі, що є десь у мене у вузлику ковбаса, котру мені стара дала на дорогу. Сів я, тай задумую попоїсти, бо зі злости я такі добре зголоднів. Ледви укусив кавалок, аж тут входить знов той вусатий пан з ліхтарнею, що звуть его кондуктором. Подивив ся мило на мене і на ковбасу, та каже:

— Ей ґаздо, але ваша ковбаса якось красно пахне. А як би так покушати...

— Та як ласка, то прошу.

Кажу вам, як сів коло тої ковбаси, то лиш скірка і кришки з хліба лишились. Досить я умію їсти, але то був ще ліпший майстер.

В вузлику лишив ся еще малий кусень ковбаси, котрий сховав я уже на дальшу дорогу. Думаєте, що мав я може з него хосен. Сохрани Господи. В Кракові на стації якийсь псиско, занюхавши ту ковбасу, витягнув з вузлика, та підскакуючи з утіхи, заніс десь між панів.

Дивлюсь, на стації стоїть поліцай. Приступаю до него, тай кажу:

— Прошу ласки пана поліцая, що то за порядок, що у вас і пси крадуть? От і тепер витягнув мені псиско з вузлика ковбасу.

Поліцай змірив мене від ніг до голови, тай каже острим урядовим голосом:

— Чи ви думаєте, що я тут поставлений до псів? Я маю пильнувати порядку між людьми і „шлюс“!

От таке то. Бідному Русинови всюди вітер в очи. Маючи час, бувбим ще доходив права, а то як знаєте, машина не чекає.

Заїхав я врешті якось до границі. Тут чоловіка оглядали ще доктори на всі боки, а опісля завезли на Німці. В Гамбурґу чекав я цілий день но шіфу, а відтак сів, тай пустив ся в далеку дорогу водою.

На шіфі було мені не зле. Німці добрий нарід, а я ще уміючи з війська по німецки, міг з ними розмовити ся. Їсти доносили мені як на Великдень, а я зато помагав їм скробати картоплї.

На другий раз опишу про ревізию в „Кесельґарден“, як мені тут в Америці живесь і чому я спровадив свою стару.

Остренко.

Военні пісні Японців.

Кореспондент „Русского Слова" (не галицького) звісний російський письменник д. Немирович Данченко помістив в перекладі гарну военну пісню, яку часто сьпівають японські студенти в школї і поза школою. Пісня ся зове ся „Широкамі Геджіро" а текст еї по нашому ось який:

„Було колись, ми легко могли переходити крізь филї Анджу. (Анджу Ан-Біу місто в корeанськім заливі і ріка тої ж назви), але тепер його води пливуть з гуком, шалїючи серед куль та ґранатів.

Було колись, туди ходили дїти іграючись, а тепер кровію значить свої слїди, хто хоче туди пробитись.

. . . .

Чути боеву сурму. Окружені багряними хмарами диму ідемо в бій кервавий а наші ряди се непробитий вал.

І знов чути сурму. . . . .

Та що се?... сурма нараз замовкла. І знов озвалась... І знов тихо стало.... Чому ж еї голос не грае нам дальше до бою?

Поцїлений кулею, що грудь йому прошила, упав воін.

І темно довкола....

Безсильна рука не двигне уже чарівної сурми.

Та нараз зібравши усі сили, намагаесь конаючий сурмач двигнути ся.

Дрожачи опирае ся об землю і приклякае. Еще в послїдне хоче, щоб бoевий оклик його залунав.

Нехай гине тїло!

І вольний дух вириваесь з його обіймів і летить... а звідси вавзивае до побіди.

І сей оклик чують там в долї при сьвятах, берегах і оклик сей тревати ме вічно. Його повтаряе 40 міліонів братів.

Товаришу - друже! Сотки миль нас дїлить, але твій оклик живе в серцях твоїх братів і жите ме вічно.

Треба було чути — додае д. Н Д. з яким запалом сьпівала сей пеан молодїж японська. Товпи народу перехоплювали його і небавом сьпівали всї. А дух героя Широкамі Гаджіро уносив ся над ними, радіюча з одушевлена братів.

Е. Г.

Де дістанете роботу?

Ми одержали слїдуючий лист, який поміщуємо без ніяких змін.

„Дорогі Краяни! Тут, в Keokee, Va. отвирає ся друга майна з десятьма отворами; Русини дістануть роботу добру, де найменче зможуть виробити кождого дня три дол. і 50 цнт. і до чотири дол. Гавзи нові, чотири румові і 3 румові, рент від рума 2 дол. Найбільше звертаю ся до краянів в Taylor, Pa., щоби вони сюда приїхали, бо ту дуже добре місце для Русинів, котрі хотять заробити богато гроший. Я тут вже цїлий рік роблю і зложив 600 дол. чистих, окрім тих, що посилаю женї і дїтям на отримане. Еще мушу згадати, що перших 6 місяців неможе було добре робити, бо компанія не мог все до майни допровадити, бо не була під трен дорога готова. Але тепер вже ту є і діпо, тож краяни сейчас сюда. Ту можна зробити красний інтерес і на бордінґерах, хто є жонатий. Хто з краянів схоче написати то мусить залучити марку на відповідь.

Гаразд!!

Aleksej Koryliw,
Keokee, Va., Box 3, Lee County.

— Про сибірських каторжників. В оповіданях композитора Гартевельда про сибірські вязницї, що друкують ся тепер в „Новой Русп", находимо інтересні вістки про акутаївську каторгу та про втечу звідтам Карповича, студента, що убив мінїстра Боґолепова. Першим кинуло ся менї в очи — пише Гартевельд — як я прибув до акутаївської каторжньої тюрми, що у всїх каторжників нема передних зубів. Коли я спитав, яка тому причина, дехто відповів, що се робота начальника каторги Федорова. Той сам Федоров опісля хвалив ся менї: „одним помахом кулака менш як десять зубів не вибиваю!" Про втечу Карповича Гартевельд так оповідає: „Карповича, як відбув він самотне увязнене, випустили у вільну команду і йому через те була деяка воля поза стїнами тюрми. І от Карпович одного дня, на днї воза, під червоною капустою був вивезений за встановлену межу. Як віз переїздив межу, то вартовий салдат штуркав у капусту списом та шаблею. Тим вартовий в трьох місцях поранив утїкача, але ті рани й дали Карповичеви волю. Далї він поїхав, міняючи підводу через кождих 20 верств і таким способом аж 800 разів переміняв підводи, поки доїхав до Владивостока. У Владивостоцї Карпович зараз таки сів на анґлійську шкуну „Діяна", що була заздалегідь для нього приготовлена. Саме тоді, „Діяна" рушила з пристани, надбігла полїція на конях і піша та й хотїла зробити на шкунї трус. Тоді капітан „Діяни" підняв анґлійський прапор і заявив протест проти огляду шкуни. Як йшли розмови, шкуна зняла ся з якоря та й пішла, простуючи до Японії. До Японії партія соціял-революціонерів заплатила за втечу Карповича десять карбованців.

Хто п'слав грош!?

Одержалисьмо слїдуюче письмо:

„Адміністрація Лїтературно-Наукового Вістника у Львові, ул. Супінського, ч. 17, дістала 20-го IV. с. р. 24 кор. 50 сот. від п. Остаповича в Stuartbrunn, Man. і таку саму квоту від Ukrainian Ass. Wola в Peterson в день 17. IX с. р. Надавцї не подали своєї точної адреси і не повідомили, на яку цїль призначені гроші, — що просимо їх зробити.

Рівнож дістала адміністрація 25 кор. в день 4 VII с. р. від банку в Будапештї; гроші переказані з поручення Richard-a and Co. в Ню Йорку, але надавець їх нам цїлком невідомий. Просимо того, хто надав сї гроші, зголосити ся листовно до адміністрації і подати адресу".

З поважанем
Адміністрація Літ. Наук. Вістника, Львів, Супінського, 17.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

I. K. North Tonawanda. В сїй справі ми не компетентні,. просимо отже звернути. ся. з своїм проєктом до компетентних кругів. — Т. Судя і С. Мацко в Cross Fck, Pa. Гадаємо, .що на кожду брехню „Поступа" відповідати, се і за велика булаб честь для нього. і забралоб. за богато так дорогого місця. Тим нічо не зискає ся, ані їх не направить ся бо звичайно,. пес є на се, .аби брехати. Найлучше махнути на них рукою, .після. приповідки: пес бреше — вітер несе! — Вас. Сандович, Priceborg, Pa. коштує 25 цнт. Прислати мож в листї марками. — Д. А. Вала, Tex. Вислано після бажаня. Що до дописий то просимо.

Читайте!

На підставі ухвали Конвенції „Союза", кожде братство приналежне до „Союза", повинно мати отсї книжки:

1) Книжку членів (іменословь).

2) Книжку місячних складок.

3) Книжку касову і протоколову.

На сї книжки повинно кожде братство заслати 5 долярів до „Союза"

ЧИТАЙТЕ! Книжки

які можна дістати в складі книжок „Свободи":

Америка	15 ц.
Ангел та пустельник і т. і	15 ц.
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15 ц.
В Старім і Новім краю	25 ц.
Гріхи міліонерів і т. и. С. 7.	15 ц.
Дещо з історії. православної місії в Америцї	10 ц.
Дещо про зьвірята	30
Дві левади і т. п. С. 5.	15 ц.
Дорога любови, то Божа дорога. С. 6	15 ц.
Еміґрант	15 ц.
Жовнір	10 ц
Журавлї	10 ц.
Жите зарібки, орґанізації і т. п. в Спол. Державах	15 ц.
Земельне питан	15 ц.
Зуб за зуб	10 ц.
Історія Руси з образками	10 ц.
Капітал і праця	15 ц.
Книжка Рахункова	50 ц.
Казки про Жидів	15 ц.
Многострадальний народ, огляд історії українського народу	20 ц.
Навернений Грішник	20 ц.
Народний рух австро-угорських Русинів	15 ц
Новий Завіт	2 дол.
Образки і загадки	10 ц.
Оповіданя	15 ц.
Про відступників від рос. православія	10 ц
Про нутро землї	25 ц.
Підземні скарби	25 ц.
Покуса	10 ц.
Псалтир	1 дол
Розмова Поляка з Русином	10 ц
Смерть	10 ц
Стародавні казки та оповідания	15 ц.
Степові люде	15 ц.
Страйк	20 ц.
Стріляй на смерть, робітнича драма	15 ц.
Товариска ворожка	15 ц
Унія в Америці	20 ц
Хто з чого жие	15 ц.
Які то е люди на земли, з 20 образками	50 ц
Як мужик ходив до царя правди шукати	15 ц.
Через кордон	15 ц.
Руско-анґлійский тлумач	60 ц
Польско-анґлійский тлумач	60 ц

Молитвенники в красній оправі.

Бог Надежда моя	2.50 дол.
Хліб Души	2.50 „
Druh Duszi	1.50 „
Druh Duszi (в звич. опр.)	.75 ц.
Молитвенник малий	1.50 дол
Вінець	1.50 „
Зборник	2.30 „

Також можна дістати:

Книжочки колекторскі церковні	10 ц
Книжочки Братскі	10 ц.
Метрики хрещеня	3 ц.
Метрики шлюбні	3 ц
Метрики смерти	3 ц
Поминик померших душ	10 ц.

Пишіть на адресу:

Swoboda,
184 Hudson Str., New York, N. Y.